Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...опой 1921 оной ...рипи 21-hээ гарана | № 276 (13990) | 1972 оной ноябриин 23, четверг | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ, ВЦСПС-эй ТОГТООЛ РЕСПУБЛИКЫМНАЙ АЖАЛШАДЫЕ ...ЭНЭ АМЖАЛТАДА ЗОРИГЖУУЛНА

...ЕСПУБЛИКЫН ...ДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

...а абаха, гүрэндэ худалдаха талаар аймаг... дунда дэлгэрhэн Бүхэроссин социалис мү... ...эй 1972 оной дүн гаргагдажа, КПСС-эй об... бюрогой, Буряадай АССР-эй Министрнүү... ...оведэй, облпрофсоведэй тогтоолоор.

...убликын Хүндэлэлэй самбарта иимэ аймаг... бэшэгдэбэ:

...РГАЖАНАЙ,
...БАНСКЫН,
...ИБАЙКАЛИИН,
...НХЭНЭЙ,
...РАМХААНАЙ.

...анскын аймагта РСФСР-эй Министрнүүдэй ...эй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг, 5.000 ...г мүнгэн шан барюулагдаха.

...а абаха, гүрэндэ худалдаха талаар респуб... колхоз, совхозуудай дунда дэлгэрhэн Бүхэ... социалис мүрысөөнэй дүн гаргагдажа, ...-эй обкомой бюрогой, Буряадай АССР-эй ...стрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй тогтоо...

...убликын Хүндэлэлэй самбарта иимэ ажа... ...д бэшэгдэбэ:
...анскын аймагай **«Шергинский», Байгалай** ...ууд, Прибайкалиин аймагай **«Заветы Ильи...** **...Прибайкалец»** колхозууд;
...ажанай аймагай **Уланай, Хилганын** колхо...

...ар-Шэбэрэй аймагай **«Родина»** колхоз;
...тын аймагай **Ранжуровай нэрэмжэтэ** колхоз;
...нэй аймагай **«Сибиряк», Ленинэй нэрэм...** **«Восточные Саяны»** колхозууд;

...аминай аймагай **«Победа»** колхоз.
...анскын аймагай **Байгалай** совхоздо, При...иин аймагай **«Заветы Ильича»** колхоздо, ...жанай аймагай **Уланай**, Түнхэнэй аймагай ...эй **нэрэмжэтэ**, Мухар-Шэбэрэй аймагай ...», Хяагтын аймагай **«Родина»**, Бэшүүрэй ...ай **Калининай нэрэмжэтэ** колхозуудта ...СР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ...улгын Улаан туг, тус тустань 1.500 түхэри... ...нгэн шан барюулагдаха.

ҮБЭЛДӨӨ МАЛАЙ АШАГ ШЭМЭ ЕХЭДХЭХЫН ТҮЛӨӨ

Манай хөөрэлдөөн

Малшадай дунда социалис мүрысөө үргэноор дэлгэрүүлхэ тушаа КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй hаяхан абаhан тогтоол тухай hанамжаяа хэлэхыень, үбэлжэлгын үедэ hү ехээр hааха, мал шахан таргалуулха талаар ямар бодото хэмжээнүүд бэелүүлэгдэжэ байнаб, ямар шэнэ онол арганууд хэрэглэгдэнэб, мүрысөөндэ ямар ажахынууд эрхимлэжэ, алиниинь гээгдэжэ ябанаб гэhэн асуудалнуудта харюусахыень манай корреспондент республикын хүдөө ажахын министрэй орлогшо И. Ф. Воробьев болон министерствын главна зоотехник Э. А. Дашиевта хандаhан байна. Эдэнэрэй харюу доро толилогдобо.

◆ ◆ ◆

— «1972—1973 онуудай үбэлэй үедэ малай ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг, бэлэдхэдэг болохын түлөө малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй тогтоол айхабтар ехэ удха шанартай, малшадай эдэбхи бүри дээшэлүүлхэ байhаниинь элитэ, — гээд нүхэр Воробьев хөөрэбэ. — Үнгэржэ байгаа ган гасуур жэлдэ тэжээлэй багаар бэлэдхэгдэhэнhээ энэ жэлэй үбэлжэлгэ нилээд бэрхэшээлтэй байдалда үнгэрхэ байна. Эдэ бэрхэшээлнүүдые амжалтатайгаар дабан гарахада парти, правительствымнай абаhан энэ тогтоол малшадта нилээд туhатай байна.

Түсэбтэ табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ республикымнай колхозууд гүрэндэ мяха, hү худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ найдагдана. Захааминай, Зэдын, Баргажанай, Хурамхаанай, Прибайкалиин аймагууд энэ талаар түрүүлжэ ябана. Зүгөөр Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй аймагуудай колхозууд hү гүрэндэ худалдаха түсэбөө хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байнхай. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой гүрэндэ hү худалдаха түсэбөо дүүргэхэнь бэрхэтэй болонхой.

Юрэнхы дээрээ колхозууднай малайнгаа үбэлжэлгэдэ эмхитэйгээр, hаhала бэлэдхэлтэйгээр орохон байна. Сентябрь, октябрь hарануудта үхэрнүүдые шахалганда табяа. Энэ талаар Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой малшад эдэбхи үүсхэл гаргажа, республика дотороо мүрысөө дэлгэрүүлээ. Энэ намартаа республикын колхозуудта 16471 үхэр шахан таргалуулагдаха гүүртэнүүдтэ илгагдажа, hайн тэжээлдэ табигдаа hэн. Үүсхэл гаргаhан «Сибиряк» колхоздо 650 үхэр шахагдажа, түлжүүлэгдэжэ захалhан. Тэдэндэ үбhэ, сенаж, силос, таряа талханай зүйл үгтэжэ, хамтадаа сүүдхэдэ шахамал бүхэндэ 8,3—8,4 тэжээлэй единицэ хүртөөгдэнэ. Тиигэжэ тэдэнэр сентябрь, октябрь hарануудта шахамалнуудайнгаа шэгнүүр сүүдхэдэ килограммаар нэмээжэ шадаа. Эндэ шахамалнуудынь бүхыдөө уяанда байлгагдажа эдеэлүүлэгдэнэ, бүлеэн уhаар уhалуулагдана.

Мал шахан таргалуулгаар Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, «Искра», «Маяк» колхозуудта ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Зүгөөр республикын бүхы колхозуудта мал шахан таргалуулха хүдэлмэри гүримшүүлагдаа гэхын аргагүй. Олохон колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд энэ шухала хэрэгтэ анхарал бага табяа. Жэшээнь, Зэдын аймагай колхозууд энэ жэлдэ 1480 үхэр шахан таргалуулхаар хараалhан байбал, мүнөө үедэ арайхан гэжэ мянгаад үхэр бордино. Хяагтын аймагай колхозууд 300-гаад үхэр шахалганда түсэбhөө дутуу табинхай. Мүн Сэлэнгын, Загарайн аймагуудай колхозуудта энэ хүдэлмэри hайнаар эмхидхэгдэжэ шадагдаадүй.

Малай үбэлжэлгэ hайнаар үнгэрөөхын, үбэлдөө hү ехээр hаахын, малаа hайса таргалуулхын тула тэжээлээ зүбөөр гаргашалха, тэрэнээ hайнаар буйлуулжа малда эдюулхэ хэрэгтэй. Тиимэhээ бидэнэр энээндэ ехэ анхарал табинабди.

Нэн түрүүн бүхы тэжээлээ хэршэжэ, жэжэлжэ малда үгэхэ хэмжээнүүд абтаха. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм», «Искра» колхозуудта энэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Жэшээнь, «Коммунизм» колхозой түбэй тоог дээрэ үбhэ, hолоомо, таряа талханай зүйл хэршэжэ, тээрмэдэжэ, минеральна зүйлнүүдые нэмэжэ, тэжээлэй тусхай холисо бэлдэжэ, гүүртэ, отаринуудта зөөдэг болонхой.

Теэд энэ hайн арга дүршэл бүхы колхозуудта үшөөл хүсэдөөр хэрэглэгдэнгүй байhаниинь гэмшэлтэй. Мүнөө парти, правительствын тогтоол абаад байхадаа энэ хүдэлмэриие хаа хаанагүй эмхидхэхэ зорилго урдаа табинабди. Тэрээнгүйгөөр малай ашаг шэмэ үбэлдөө хүсэдөөр дээшэлүүлхын аргагүй.

Хоёрдохёор, Красноярска хизаарта hолоомые аммиагтай уhаар сүршэжэ, шанарыень дээшэлүүлдэг болоhоор үнинэй. Энэ жэлдэ манай түлөөлэгшэд тиишэ ошожо, дүй дүршэлтэйнь танилсажа ерэhэн байна. Мүнөө үедэ Улаан-Үдын аймагай «Улаан Оронго» колхоздо тиимэ аргаар hолоомо буйлуулагдажа захалаа. Һаяар эндэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдые суглуулжа, тусхай семинар үнгэргэхэбди.

Асуудал: Хайшан гэжэ энэ аргаар hолоомо буйлуулдаг юм, ямар аша үрэтэй гээшэб гэжэ богонеор хэлэжэ үгыт.

Харюу: Сагаан hолоомые фермын газаа асаржа, хэршэнгүйгөөр тусхай траншей соо хээд гү, али бухалдаанышье орхёод, аммиачна уhаар тэрэнээ сүршэжэ, плёнкоор хушаад, долоон хоног байлгаха хэрэгтэй. Тиигээд тэрэнээ малда эдюулдэг. Ингэжэ буйлуулагдаhан hолоомые мал угаа дуратайгаар эдидэг байна.

Аммиагтай уhаар шанаржуулагдаhан hолоомодо протеиныень килограмм бүридэ 24,6 грамм болоно. Буйлуулагдаагүй hолоомодо тэрэнь 13 грамм байдаг ха юм. Тиигэжэ юрын килограмм hолоомон 0,14 тэжээлэй единицэ гэжэ тоологдодог байбал, аммиагтай уhаар буйлуулагдаhаниинь 0.30 тэжээлэй единицэ болоно. Юрэдөө энэ арга хэрэглэхэдэ hолоомоной ашаг шэмэнь хоёр дахин нэмэнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ үбэлжэлгын үедэ ажахы бүхэндэ hолоомо иимэ аргаар буйлуулха hанаатай байнабди.

Гадна манай ветеринарна таhагай хүтэлбэреэр хэмэл hү бэлдэхэ шэнэ технологи тодорхойлогдожо, ажахынуудта хүргэгдөө. Тиимэ hү бэлдэбэл, хурьга, тугалнуудта уулгахада угаа ехэ аша туhатай байха.

Эдэ бүгэдын хажуугаар hолоомо хэршэжэ, ууралаар буйлуулжа, таряа талханай зүйлтэй холижо, эhээжэ, малда эдюулдэг аргаяа энэ үбэлжэлгэдэшье үргэноор хэрэглэхэбди.

Асуудал: Малшадай мүрысөөнэй дүн согсолхо, малшадые моральна болон материальна талаар урмашуулха ямар хэмжээнүүд хараалагданаб?

Харюу: Үбэлжэлгын үедэ hү hаали нэмээhэн, мал hайнаар шахан таргалуулhан малшадые урмашуулха хэмжээнүүд колхоз, аймаг бүхэндэ тооной хараалагданхай. Республикын партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудшье энэ талаар урмашуулгын гурим тодорхойлхо байха гэжэ hанагдана.

Б. ГЫЛЫКОВ.

...Т-ЙЕМЕНЭЙ ...ЭЛДӨӨНҮҮД

...эй ЦК-гай Полит... гэшүүн, СССР-эй ...үүдэй Соведэй Тү... А. Н. Косыгин, ЦК-гай Политбю... ...үүндэ кандидат, ЦК-гай секретарь ...омарев, КПСС-эй гэшүүн, СССР-эй хэрэгүүдэй ми... А. А. Громы... ...идентскэ Сове... ...үүлэгшэ, НДРЙ-...ональна фронтын ...енеральна секрета... ...шо Салем Рубейя ...тэй Йеменэй Ара...ратическа Респуб... ...артийно-правитель... делегацитай нояб...1-дэ Кремль соо ...үүдые хэжэ эхил...

...рэнэй хоорондын КПСС-эй ба Национальна хоорондохи харил...шадань үргэдхэн асуудалнууд, хоёр ...рхуулдаг уласхоо...ол шухала асуу...иин барисаанай ба ...олсолгын оршон үнгэрhэн хөөрэл...дэ зүбшэлэгдөө. ...зм ба хархис хү...hүйдхэлтэ ябуул... hүжэрөөгдэжэ бай...иин урда зүгтэхи араб оронуудта ...мпериалис хүсэнүү...алга дэмжэлгээр ...зүгhөө хэгдэдэг ...римхэй ябуулга...уламжалан, Дүтын ...тохёолдоhон бай...ража үзэлгэдэ он... хандуулагдаба.

(ТАСС).

«1972—1973 онуудай үбэлэй үедэ малай ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг, бэлэдхэдэг болохын түлөө мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй тогтоолтой республикымнай малшад ехэтэ hонирхон танилсана. Энэ тогтоолой газетэдэ толилогдомсоор Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай «Восход» колхозой hүнэй фермын тоо бүрндхэгшэ Иван Васильевич Мокров тэрээнине hаалишадтаа уншажа үгэhэн, ойлгогдоогүй юумыень тайлбарилан хэлэжэ hонирхуулhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фермэ дээрэ газетэ уншажа байhан үе.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ТҮРҮҮ ҺУУРИЯА АЛДАНАГҮЙ

Ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха хэрэгтэ Горхоной леспромхозой модошод ехэхэн анхарал табина. Леспромхозой модошод социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, мүнөөдэр үсэгэлдэрэйхиhөө hайнаар, үглөөдэр мүнөөдэрэйхиhөө hайнаар гэhэн уряа доро хүдэлнэ. Тиимэhээл эдэнэр үдэр бүри ехэ модо бэлэдхэжэ, даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ. Байгша оной гурбадахи квартал соо ажалдаа үндэр бүтээсэ туйлажа шадаhанайнгаа түлөө, СССР-эй ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин министерствын профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар абаа бэлэй. Горхоной леспромхозой модошод энэ туйлаhан амжалтаяа улам арьбадхаха гэhэн шухала зорилго урдаа табяад, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байна.

Эдэнэр 140 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ жэлэйнгээ даабари ноябриин 13-да амжалтатайгаар дүүргэжэ, жэлэй дүүрэтэр үшөө 15 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ гэhэн социалис уялга абаба.

А. Н. Васильев, Ф. Г. Верхушин, В. В. Кригер гэгшэдэй даадаг бага комплексно бригаданууд модо бэлэдхэхэ халаан бүриингөө даабари 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг. Энэ түрүү бригаданууд мүнөө ерэхэ жэлэй февраль hарын түсэбөөр хүдэлжэ байнхай. Ажалай түрүүшүүлhээ жэшээ абаhан бэшэшье хүдэлмэришэд эршэмтэй шангаар хүдэлжэ байнхай.

Н. ТЮРНЕВ.

СОЁЛ СУРТАЛАЙ АСУУДАЛААР ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

Үсэгэлдэр КПСС-эй обкомдо соёл сурталай асуудалаар зүблөөн болоо. КПСС-эй райкомуудай нэгэдэхи секретарьнар, КПСС-эй райкомуудай соёл сурталай хүдэлмэриин асуудалнуудые эрхилдэг секретарьнар, республиканска болон районно хэблэлэй, радио болон телевиденийн хүдэлмэрилэгшэд, министерствэнүүд, управленинүүд, захиргаанууд болон творческо союзуудай хүтэлбэрилэгшэд, промышленна предприятинуудай, колхозуудай, совхозуудай партийна организацинуудай секретарьнар, комсомолой хүдэлмэрилэгшэд зүблөөндэ хабаадалсаа.

«КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй ёhоор, соёл сурталай хүдэлмэриие саашадань нарижуулан hайжаруулха тухай» элидхэл партиин обкомой секретарь нүхэр **Бадиев А. А.** хэбэ.

Элидхэлэй hүүлээр КПСС-эй Железнодорожно райкомой секретарь нүхэр **Болдонов**, партиин Прибайкальска райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Шелковников**, КПСС-эй Зэдын райкомой секретарь нүхэр **Манзаров**, «Теплоприбор» заводой главна инженер нүхэр **Музыка**, республикын культурын министр нүхэр **Нимаев**, ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр **Подлеснов**, республикын Министрнүүдэй Соведэй телевидени болон радио-дамжуулгын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Митыпов**, прибор бүтээлгын заводой парткомой секретарь нүхэр **Маякова**, Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь нүхэр **Алсахаев** үгэ хэлээ.

Зүблөөн дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Модогоев А. У.** үгэ хэлэhэн байна.

УРАН ЗУРААША БА МҮНӨӨ САГ

РСФСР-эй уран зураашадай гурбадахи съезд

РСФСР-эй уран зураашадай гурбадахи съезд ноябриин 21-дэ Кремлиин Ехэ ордон соо нээгдээ. Россин Федерациин искусствын мастернууд уран зурагай искусствые хүгжөөлгын шухала асуудалнуудые СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн урда тээхэнэ зүбшэн хэлсэжэ, ажал ябуулгынгаа дүнгүүдые шэнжэлжэ, саашадаа бэелүүлхэ зорилгонуудаа хараалжа байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадууд — КПСС-эй ЦК-гай секретарь П. Н. Демичев, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев съездын хүдэлмэридэ хабаадана.

Правлениин түрүүлэгшэ **Г. М. Коржев** РСФСР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин хүдэлмэри тухай «Уран зурааша ба мүнөө саг» гэhэн тоосоото элидхэл хэбэ.

— Арад зонтой, партитай оюун бодолой ба ажал хэрэгэй нягта холбоон — совет искусствын оршон мандалгын, хүгжэн дэлгэрэлгын тодорхойлхы гол нүхэсэл болоно. Искусствын арадай ба партийна шэнжэ шанарта хабаатай ленинскэ гол ёhонууд үнгэрhэн үе сагуудай түрүү үзэл мэдэрэлтэнэй хүсэдэг, искусствын үмэнэ эрилтэ табидаг байhан эгээн эрхим hайн шанарнуудые өөртөө шэнгээн нэбтэрүүлээд, бүридүүлэн бэелүүлээ, — гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Совет арадай баатаршалгада, шэнэ ёhоной хүниие — коммунис общество байгуулагшые хүмүүжүүлгэдэ, үргэн олон ажалшадай дунда коммунис суртал тайлбарилан нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ зохёол бүтээлнүүдээрээ хабаадахыемнай таанад ба бидэндэ түүхэ даалганхай. «Арад зондоо алба хэхэ арюун hайхан зорилгоор уран зохёолшын дура татаха, коммунис ёhоор обществоёо хүгжөөхэ хэрэгтэ тэрэниие үнэн сэхээр, эдэбхитэйгээр хабаадуулха шадабари — партийна хүтэлбэриин хүсэн болоно» гэжэ партиин XXIV съездэ КПСС-эй ЦК-гай хэhэн тоосоото элидхэл дотор хэлэгдэнэ.

Хүгжэлтэ дэбжэлтын ба хархис хүсэнүүдэй хоорондохи суртал бодолой шанга тулалдаануудай үе сагта ажаhуунабди, — гэжэ элидхэлшэ тусхайлан тэмдэглэбэ. Энэ үе саг дэлхэй дээрэхи социальна зүришэлдөөнүүдые элирүүлээ. «Амгалан ёhоор харилсан оршолгын гол ёhые батадхаха гэжэ оролдоходоо, иимэ шухала хэрэгтэ туйлагдаhан амжалта үзэл сурталай тэмсэлые hуларуулха арга боломжо олгоно гэhэн удхатай яашье бэшэ гэжэ ойлгохо ёhотойбди. Харин энэ тэмсэл улам шангарха, социальна хоёр ёho гуримай хоорондын зүришэлдөөнэй бүри хурса түхэл шэнжэтэй бололгодо бэлэн байха хэрэгтэй» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев заана.

Уран зураашад, шэнжэлэгшэд, искусствоведүүд — литературын ба искусствын ажал ябуулагшад суртал бодолой тэмсэлэй шанга участогуудай нэгэндэ ажаллажа байдаг.

Урда тээхи съездhээ хойшо үнгэрhэн дүрбэн жэлэй туршада холбооной хэhэн хүдэлмэриин дүнгүүд тушаа элидхэлшэ тодорхойгоор тогтон хэлээ.

Россин уран зураашад «Совет Росси» гэhэн зональна гушан, республиканска дүрбэн выставкэ энэ үе соо бэлдэhэн, эмхидхэhэн байна. Тэдэнэй залнууд соогуур ябаад гарабал, Россин уран зурагай искусствын суртал бодолой, — уран hайханай талаараа хэлбэришэгүй баяжажа байhые харахабди.

Соёлой талаар ленинскэ национальна политикын бэелэн мандаhые элирхэйлэн харуулhан 16 автономито республикын уран зураашадай зохёол бүтээлнүүдэй выставкэ Россин Федерациин соёлой ажабайдалдахи ехэ туйлалтануудай гэршэ болоно, — гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Бүгэдэ арадай hайндэрэй — СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн урда тээхэнэ Россин Федерациин олон үндэhэ яhатанай урашуулай хамтын зохёол бүтээлэй үрэ түгэс дүй дүршэлые тэмдэглэхэдэ илангаяа урматай байна.

Уран зурааша ба мүнөө саг гээшэ искусствын саашанхи хүгжэлтэдэ тон шухала удха шанартай темэ болоно. Мүнөө сагай хүниие шэнжэлхэ бүхэндөө агууехэ совет арадай түлөөлэгшые дахинаа харана, тэрэнэй үмэнэhөө хэлэнэ, тэрэнэй хубинь болонобди.

1975 ондо нээгдэхээр хараалагдаhан «Совет Росси» гэжэ выставкые манай хүдэлмэридэхи гол шэглэл болохо гэжэ тоолонобди. Энэ выставкэ мүнөө сагай хүндэ зорюулагдаха. Совет арадай ажабайдалые үнэн зүбөөр, уран хурсаар харуулха, манай мүнөө сагай хүн тухай — хүдэлмэришэн, колхозник, багша, врач тухай, эрдэмтэд болон инженернүүд тухай, тэдэнэй ехэ хэрэгүүд, ажал, оюун бодол тухай үнэнтэ искусствын туhаламжаар хөөрэхэ гээшэ «Совет Росси» гэжэ манай V выставкын уг зорилго болоно. Выставкэнүүдэй түбэй зал соо мүнөө нээгдээд байгааша «Түрэл орон соогуураа» гэhэн экспозици —, уг зорилгодомнай ойртуулха түрүүшын алхам болоно.

Мүнөө сагай байдалые бүри гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ гэдэг искусствын мастернуудай эрмэлзэл заводуудай, барилгануудай, колхозуудай ажабайдалтай уран зураашадай холбоо барисаанай шэнэ түхэл маягуудые элирхэйлжэ үгэнэ. Совет хүнүүдэй үдэр бүриин ажал ба ажабайдалай түүхые уран хурсаар зохёохо зорилго табиhан элдэб мэргэжэлнүүдтэй урашуулай бригаданууд мүнөө ажалшадай олохон коллективүүдтэ ошоод хүдэлмэрилжэ байнхай. 42 тиимэ бригада эмхидхэгдээд, тэдээндэ табан зуу гаран уран зураашад оронхой.

Правлениин элидхэлэй горитой хубинь уран зурагай искусствын элдэб жанрнуудые хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдтэ — илангаяа монументальна, урлан-гоёолгын асуудалнуудта зорюулагдаа. Зураглан харуулалгада хабаатай ленинскэ агууехэ гол ёhонууд тухай hанаха ёhотойбди. Уран зурааша-монументалист гээшэ мүнөө сагай агуу суртал бодолнуудай пропагандист болоно гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

«Литературно-уран зохёол бүтээлэй шэнжэлэл тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые — уран мэргэжэлтэнэй холбоонуудта, тусхайлан хэлэбэл, уран зураашадай холбоонуудта онсо шухала удха шанартай энэ документые уран мэргэжэлтэ олониитэ ехэ анхаралтайгаар угтаа. Тэрээн дотор табигдаhан асуудалнууд уран бүтээлэй бодото хэрэгүүдтэй тон нягта холбоотой, искусство шэнжэлэгшэдhээ гадна. мүн бүхы уран зохёол бүтээлэй ажабайдалда хабаатай гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглэбэ.

Совет уран зураашадай — социалис реализмын онол аргануудта хабаатай асуудалнууд дээрэ элидхэлшэ тодорхойгоор тогтоо.

Арад зондо алба хэхэ гээшэ уран зурагшын гол зол жаргал. Манай зохёол бүтээл обществодо шухала, энэ мнай бидэнэй зол болоно. Бидэнэй этигэл найдабари ба хүсэл энээнhээ эшэ үндэhэтэй. Гэхэтэй хамта, энэ ушар бидэндэ ехэ харюусалга даалгана, — гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Элидхэлэйнгээ түгэсхэл дотор Г. М. Коржев иигэжэ мэдүүлээ:

— Манай арад тухай, манай уг зорилгонууд ба манай суртал бодол тухай үнэн ушарые хүн зондо хөөрэхэhөө, коммунис мэдэрэл нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэhээ гадна, мүн хүн түрэлтэнэй уран зохёол бүтээлэй мүнхэ соёлые сахиха ба хүгжөөхэ гэhэн бухэдэлхэйн-түүхэтэ үүргэеэ совет уран зурагай искусствын бүрин дүүргэхынь тула шухала бүхы арга нүхэсэлнүүд манда бии. Энэ хадаа манай хүдэлмэриин уг зорилго, түүхэтэ нангин удхань болоно.

Съездын делегадууд РСФСР-эй Уран зураашадай холбооной шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлые тэрэнэй түрүүлэгшэ Г. А. Калинкинhаа сонособо.

Удаа тээнь элидхэлнүүд тушаа үгэ хэлэлгэ эхилээ. Съезд ноябриин 22-то үргэлжэлхэ. (ТАСС).

Ороной ойн баярта зорюулагдана

КИЕВ. (ТАСС). «СССР-эй эмхидхэгдэн байгуулагдаhанниинь — ленинскэ национальна политикын илалта мүн» гэhэн темэтэй бүхэсоюзна конференци эндэ боложо байна. Конференциин хүдэлмэридэ Москвагай ба бүхы союзна республикануудай эрдэмтэд,партийна, Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, Соведүүдэй бүхэсоюзна 1 съездын делегадууд хабаадана, мүн научна олониитын түлөөлэгшэд, хэдэ хэдэн социалис оронуудhаа айлшад байлсана.

МҮРЫСӨӨ ШАДАЖА ЭМХИДХЭНЭ

Буряадай хүдөө ажахын институт үүлтэртэ мал үдхэдэг «Байгал» гэжэ hуралсалай ажахытайнь мэдээжэ ааб даа. Гүс ажахын симментал үүлтэрэй hүтэй үнеэдые, нооhолиг, мяхалиг үүлтэрэй хонидые эрдэм ухаанай болон түрүү дүй дүршэлэй түйлтанууд дээрэ үндэhэлэн үдхэхэ, ашаг шэмыень улам арьбадхажа, республика доторoo жэшээтэ байха гол зорилготой

Тиимэhээ эндэ газар тарялангаа hайнаар элдүүрилхэ, хүрьhыень шанаржуулжа, үбhэ болон малай эдихэ бусад тэжээлнүүдые элбэгээр абаха гээшэ ехэ удха шанартай хэрэгынь болоно. Тэрэнэйл үндэhөөр ниитын адууhа малай ашаг шэмэ дээшүүлхэ талаар ехэ амжалта туйлагдана. Тиигэжэ hүүлэй жэлнүүдтэ энэ ажахын үйлэдбэри горитойгоор урагшаа дабшаа юм.

Имэ hайн үрэ дүнгүүдые туйлаха хэрэгтэ ажахын профсоюзай рабочкомой оруулhан хубита ехэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Хүдэлмэрилэгшэдэй дунда эршэтэй, далайса ехэтэй социалис мүрысөөн эмхидхэгдэдэг, ажалшадай дунда ойлгуулламжын ехэ хүдэлмэри ябуулагдадаг байха юм.

Социалис мүрысөөе олондо ойлгосотойгоор, үрэ дүнгүүдыень зэргэсүүлжэ сасуулмаар, бодото дүй дүршэлыень дабтажа боломоор эмхидхэхэ ёhотой гэhэн агууехэ Ленинэй hургаалые ажахын профсоюзна организаци хүтэлбэри болгон, бодото дээрэнь бэелүүлхые оролдоно.

Юбилейн табин жэлэй хоёрдохи жэлдэ — СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн баярай жэлдэ дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялганууд абтанхай. Ажахын дирекци, партком. рабочком мүрысөөнэй гуримуудые зохёожо, хүдэлмэришэдэй суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэжэ баталаад, хуулита хүсэндэнь оруулаа бэлэй. Тингэжэ отделени, бригадануудай хоорондо, малшад, таряашад, механизаторнуудай болон бусад мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдэй дунда ехэ hүнэй, нооhоной, ороohото ургамалнуудай болон овощой үндэр баян ургасын түлөө эршэтэй тэмсэл эхилээ hэн.

Мүрысөөнэй гурим соо хэгдэhэн хүдэлмэриин дүн гаргаха болзор, материальна болон моральна урмашуулгын тодорхой хэмжээнүүд хараалагдажа, бүхы коллективтэ дуулгагдаhан, ойлгуулагдаhан байна.

Жэшээлхэдэ, hаалишадай мүрысөөнэй дүн үдэр, арбан хоног, hара, квартал бүхэнтэ, жэлэй эсэстэ гаргагдажа байха. hү hаалгаар, мүн бусад ажалайнгаа дүнгүүдээр түрүү hүури эзэлhэн отделенидэ 150 түхэриг, hаалиин гүүртын бригадирта 30 түхэриг мүнгэн шан барюулагдана. Тиихэдэ жэлэй туршада үнеэн бүриhөө 6.000 гаран килограмм hү hааhан hаалишанда — холодильник, 5.000-hаа дээшэ килограмм hаагаашадтань 120 түхэригэй дурасхаалта бэлэг барюулагдаха юм. Гадна ажалдаа эгээл hайн амжалта туйлаhан малшанай, hаалишанай, мал адуулагшын, механизаторай хүндэдэ ажахын түбэй буусада Ажалай алдар солын туг hара бүридэ үргэгдэдэг, Хүндэлэлэй улаан одон носоогдодог юм.

Зунай үеын дүрбэ hарын, юhэн hарын, мүн гурбадахи кварталай социалис мүрысөөнэй дүнгүүд эндэ hаяхан соглогдоо. Поселье тосхоной hаалишад зунай дүрбэ hарын туршада hаамхай үнеэн бүриhөө 1.836 килограмм hү hаажа, гүүртэнүүдэй дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлээ. Тус отделениин коллективтэ 100 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаа. Гадна ажахыдаа эрхимлэhэн дүрбэн hаалишадта мүнгэн шангууд мүн лэ барюулагдаа. Эдэ шангууд коллективэй үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ hара, кварталай хүдэлмэриин дүн зүбшэн хэлсэhэнэй hүүлээр баяр ёhолой оршон байдалда барюулагдадаг заншалтай.

Сентябрь hарада hаалишан Л. И. Седых hаамхай үнеэн бүриhөө 479 килограмм hү hаажа, ажахынгаа 29 hаалишадай дунда түрүү hуури эзэлээ hэн. Тэрэнэй ажалай амжалтые тэмдэглэжэ, совхозой түбэй буусада алдар солын туг үргэгдөө бэлэй. Мал адуулагша Е. А. Хвостова зунай дүрбэ hарын туршада харууhалдаг малайнгаа шэгнүүрые сүүдхэ бүхэндэ дунда зэргээр 1.121 граммаар нэмээжэ, мүрысөөндэ эрхимлэhэн байгаа. Энэ малшанай хүндэлэлдэ совхозой конторын дэргэдэ хүндэлэлэй одон носоогдоhон байна.

Гадна совхозой рабочком харуулан ойлгуулха агитацида ехэ анхарал хандуулжа, тэрэниие малшадай мүрысөөнэй дүнгүүдые али болохоор олондо мэдээсэхэ, ойлгуулха хэрэгтэ үргэнөөр хэрэглэнэ. Ажахын социалис уялгануудтай, мүрысөөнэй гуримууд, hаалишадай, хонишодой, механизаторнуудай, шофернуудай түс тустаа абаhан уялгануудтай, hаалишадай үдэр, hара бүриин ажалай дүнгүүдтэй ажахын контородо, отделени, гүүртэнүүдтэ танилсажа болоно.

Гадна ажахын хэрэгэй ябаса тухай ханын газетэдэ, элдэб түхэлэй хуудаhанууд дээрэ мэдээсэгдэдэг. Эндэ «Ухозовец» гэжэ ханын газетэ, «Үдэрэй» hонин», «Сахилгаан», «СССР-эй 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтая» гэhэн хуудаhанууд тобшохон мэдээсэлнүүдтэйгээр холо гаргагдажа байдаг. Жэшээлхэдэ, мүрысөөндэ түрүүлhэн ажахын эрхим хонишод Б. С. Цыренов, Д. Б. Будаева гэгшэдэй зуун хонин бүриhөө 100 хурьга абаhан, хонин бүриhөө 5 килограмм ноohо хайшалhан тухай, эдэнэй жэшээгээр ажаллахые уряалhан уряае нэгэ хуудаhандань уншанабди.

Тиихэдэ совхозой конторын газаа «Түрүүшүүлэй галлерей» гэжэ стенд гоё hайханаар түхеэрэгдэнхэй. Эндэ ажахын 27 эрхим хүдэлмэришэдэй фото-зурагууд hуулгагданхай.

Социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, тэрээндэ бүхы ажалшадые хабаадуулжа, дүнгүүдыень саг болзортонь гаргажа, олондо мэдээсэжэ, ойлгуулжа байхадань, үйлэдбэриин hайн дүнгүүд туйлагдана бшуу.

Социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябаhан Поселье тосхоной гүүртын коллектив hү hаалгаяа горитойгоор дээшэлүүлжэ шадаа. Ажалайнь дүнгүүдые зэргэсүүлжэ үзэхэдэ, үнгэрhэн жэлэй октябриин 1-дэ бүхыдөө 2.824 центнер hүн эндэ hаагдаhан байбал, харин энэ жэлдэ 3.888 центнер hүн hаагдаа. Эндэхи түрүү hаалишад Л. И. Бурдуковская гэгшэ үнеэн бүриhөө 4.000 гаран килограмм hаагаад байгаа. Тиихэдэ hаалишад А. Г. Пузырева, В. В. Бурдуковская болон бусад дүрбэ мянганда дүтэлжэ ябана. hаалишадай иигэжэ ажаллаhанай ашаар гүрэндэ hү худалдаха түсэбшье амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ.

Хэдэхэн жэлэй урда эндэхи hаалишад үнеэн бүриhөө 1.500—2.000 килограмм hү hаахые оролдодог байбал, харин мүнөө 5.000—6.000 килограмм hү hаахын түлөө мүрысэдэг болонхой.

Ажахын партбюро ба рабочкомой хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөөе шадажа эмхидхээд, зүбөөр хүтэлбэрилдэг болоhоной ашаар нимэ hайн үрэ дүн туйлагдана.

Мүнөө ажахын мал адуулагшад, hаалишад, зоотехмэргэжэлтэд 1972—1973 онуудай үбэлэй үедэ малай ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг, бэлэдхэдэг болохын түлөө мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй тогтоолтой ехэ hонирхолтойгоор танилсажа, hайшаажа байна. Түс тогтоолтой бүхы коллектив танилсаад, эдэ үдэрнүүдтэ фермэ, бригадануудта зүбшэн хэлсэгдэжэ, шэнэ уялганууд абтаха юм.

Профсоюзай рабочком ажахын дирекцитэй, партийна бюротой хамта мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна мүрысөөндэ орогшодые моральна болон материальна талаар урмашуулха гуримаа дахинаа хаража үзэхөөр бэлдэнэ.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ ороhоhон «Байгал» ажахын hаалишад, малшадай 1972—1973 оной туршада мяха, hү болон мал ажалай бусад продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, бэлэдхэхэ талаар бүри ехэ амжалта туйлажа шадаха байhандань этигэмээр.

Ж. БАДМАЕВ.

Дмитрий Фомич Кутовой хорин гурбадахи жэлээ токарёор хүдэлнэ. Энэ олон жэл соо нилээд ехэ продукци бүтээжэ, баян дүршэлтэй болоhон хүн ааб даа. Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой инструментальна цехэй эрхим токарьнуудай нэгэниинь мүн болоно. Халаан бүриингөө даабари 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг. Бүхы продукцияа эрхим шанартайгаар бүтээнэ. СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулан абаhан социалис уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дээдэ гарай токарь Д. Ф. Кутовой.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ОЛОНОЙ НЭГЭН

Ленинэй орденто Борьёогой совхозой солото хонишон Гасаран Лубсанович Рабдаев республика доторoo нилээд суутай болонхой. Энэ ажалша хүнэй дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгэмөөр.

Гасаран Лубсанович жараад оной эхеэр ахалагша хонишоноор хүдэлжэ эхилhэн намтартай юм. 1966 он болотор тэрэ совхоз соогоо дунда зэргын хонишодой тоодо ородог байбашье, даажа абаhан социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэдэг hэн. Гасаран Лубсанович хонидоо оролдосотойгоор харууhалхынгаа хажуугаар, түрүү хонишодой дүй дүршэлые ажалдаа хэрэглэхые оролдодог бэлэй. Энэ нүхэрэй хайшалжа абаhан ноohо, түлжүүлhэн хурьга жэл жэлээрнь абажа харая. 1967 онhоо эхилжэ, Гасаран Лубсанович зуун эхэ хонин бүриhөө 100, тэрээнhээшье дээшэ хурьга жэлhээ жэлдэ таhалгаряагүй абана. Илангаяа hүүлэй гурбан жэлэй туршада амжалтатайгаар ажаллаа. 1971 ондо тэрэ зуун эхэ хонин бүриhөө 124,7 хурьга түлжүүлhэн, хонин бүриhөө 4,19 килограмм ноohо хайшалжа абаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ сагай уларилай хэды бэрхэшээлтэй байбашье, Гасаран Лубсанович оролдосото ажалаар туйлаhан амжалтаяа улам шэрээхын тула бүхы хүсэ шадабаряа, мэргэжэлээ гарган ажаллаа гэхэдэ алдуу болохогүй. Түсэбтэ табан жэлэй хоёрдохи жэлд нүхэр Рабдаев зуун эхэ хонин бүриhөө 123 хурьга түлжүүлжэ, эхэhээнь таhалха үе болоторнь түс бүриин шэгнүүрые 22,7 килограмм болгоhон, хонин бүриhөө 4,46 килограмм ноohо хайшалжа, совхоз соогоо эрхим үрэ дүн туйлажа шадаа.

Ахалагша хонишон яагаад имэ амжалта жэл бүри туйлана гээшэб?

Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хэрэгтэ Гасаран Лубсанович ехэхэн анхарал табидаг заншалтай. «Тарилгаяа» — искусственна үрэжүүлгээ хаhа сагтань hайн шанартайгаар хэжэ шадаал hаа, хонин бүриhөө хурьга абаха арга боломжын нэгэн байhые хонишон бүхэн hайн ойлгодог гээшэ. Зунай шэмэтэй ногоондо хонидоо бэлшээн таргалуулха гээшэ ехэ удха шанартай. Юуб гэхэдэ, тобир тарган хонид түргэн ототой болодог. Энэ халуун хаhада ахалагша хонишон өөрөө техник-үрэжүүлэгшээр ажалладаг юм. hая абтаhан үрөөр хонидоо үрэжүүлhэнэй ашаар жэл бүри имэ амжалта туйлажа шадана.

Энэмнай анханhаа даруу номгон зантай, өөр тухайгаа хөөрэхэ дурагүй хүнүүдэй нэгэн юм. Туйлаhан амжалтаараа, үсэд ажалаар олдоhон дүй дүршэлөөрөө бэеэ ханадаггүй, түрүү хонишодой амжалта, ажал хэрэгтэй танилсажа байдаг. Өөрынгөө дүршэл тухай суг хүдэлдэг нүхэдтөө дуратайгаар дамжуулдаг гуримтай.

Үнгэрэгшэ жэлдэ тэрэ XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Дугаржап Цыбеновые шефтээ абаhан юм. Нүхэд ёhоной уулзалга Дугаржап Цыбеновтэ ехэхэн туhалаа. Мүн Рабдаевтай зэргэлээд, хонин ажалда hая хүдэлжэ эхилhэн Ринчин Ванчиковай отара байрладаг. «Тарилгын» үедэ Гасаран Лубсанович Ванчиковта ехэхэн туhа хүргэдэг юм.

— Яахадаа Борьёогой хонишод амжалтатай ... асуудалда нэгэ хэдэ[н] ... харюусаха дуран хүрэ[нэ] ... публикымнай олохон ... манай совхозые шеф[тээ] ... хай. Буряадай түхэлэй ... кальска үүлтэрэй нарин ... hотой хонидые бии бол[гохо] ... рэгтэ эрдэмтэднай ехэ[хэн] ... хээ. Хүдөө ажахын ин[ститу]... дай доцент Р. П. Пя... хэhэн ажал угаа ехэ. ... ноohотой нютагай үүлтэ[рэй хо]нидые бии болго[хо хэ]рэгтэ ажахымнай ... зоотехник нүхэр Ша... бүхы шадабарияа гар[габа гэхэ]дэ алдуу болохогүй. ... дохёор, манай совх[озой] хонидой отаранууд ... шэлтэй, ажалша бэрхэ ... тэ даалгагдадаг юм. ... hээл манай совхозой ... хэдэн жэлэй туршада 10[0] хонин бүриhөө 100, ... шье дээшэ хурьга ... абана бшуу. Мүнөө хэ... хозоймнай эрхим ... Д. Я. Свистунов, Ж. ... доржиев гэгшэд 100 эх[э] бүриhөө 125—120 ... түлжүүлхэ гэhэн ... уялга баталан абаhа[н] ... тэйгээр ажаллажа бай... нүхэднай хэлэhэн үгэ... рэхэл байха, — гэжэ ... Лубсанович Рабдаев ... хайгаа эмогорхон хөө[рэнэ].

Түсэбтэ табан жэлэ[й ...] дахи жэлдэ Ленинэй ... Борьёогой совхозой ... 100 эхэ хонин бүриhө[ө] ... хурьга түлжүүлхэ, хо[нин бү]риhөө 4,3 килограм[м] ... хайшалжа абаха гэhэ[н ...] лис уялга баталан абаh[ан] ... шэтэйгээр ажаллажа ...

С. ПАВ[...]

Зэдын аймаг.

ОЛОНДО ОЙЛГУУЛНА

«Знание» бүлгэмэй эхин организацинуудай гэшүүд КПСС-эй XXIV съездын материалнуудаар, ССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо бэлэдхэл, уласхоорондын байдал тухай болон бусадшье асуудалнуудаар байгша оной эхинhээ 3 мянга гаран лекци уншаба. Баргажанай адагай загаhанай комбинадай («Знание» бүлгэмэй эхин организациин түрүүлэгшэ А. Н. Намолов), Баргажанай СМУ-гай (Р. В. Павлухина), Үүрэгэй (И. М. Васильев), Уланай (К. Э. Доржиев) эхин организацинууд лекционно хүдэлмэреэ илангая hайнаар эмхидхэнхэй. Жэшээлхэдэ, «Знание» бүлгэмэй Үүрэгэй эхин организаци нютагайнгаа бүхы интеллигенциие энэ хүдэлмэридэ хабаадуулна. Түс эхин организацида ниитэ-политическэ, хүдөө ажахын, педагогическа, медицинскэ секцинүүд бии болгогдонхой. Имэ секцинүүдые эмхидхээд, лекционно хүдэлмэри ябуулхада ашаг үрэ ехэтэй байна гэжэ партиин райкомой зүгhөө hаяхан хэгдэhэн шалгалта гэршэлбэ.

Д. ГЫРГЕНОВ,
Баргажанай аймагай «Знание» бүлгэмэй харюусалгата секретарь.

Хонидые үсхэбэрилгэдэ—гол анхар[ал]

ҮШӨӨ ДАХИН ҮРЭЖҮҮЛГЭ ТУХАЙ

Байгша ондо Буряадай республикын бүхы ажахынууд хамта 734,3 мянган эхэ хонидые үрэжүүлхэ гэхэ гү, али нёдондо түсэблэhэнhөө 7,8 мянгаар олон хонидые ороондо оруулха зэргэтэй. Энэ зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула эхэ хонидой эгээл хүсэ шадалаар hайн, тобир тарган байха үедэ искусственна аргаар үрэжүүлхэ хэрэгтэй байhаниинь хэндэшье мэдээжэ.

Эгээл тиимэhээ колхоз, совхозууднай хонидоо хэр хаhа сагтань искусственна аргаар үрэжүүлнэ гээшэб, энэ жэлдэ хонидые үрэжүүлгэ хэр эмхитэй hайнаар үнгэргэгдөө гээшэб гэжэ тогтожо хэлэхэ хүсэл түрэнэ.

Урда жэлнүүдтэй сасуулжа харахада, ажахынууд хонидойнгоо үүлтэр hайжаруулха, ноohо, мяханайнь шанарые дээшэлүүлхын тула яhала оролдодог болоо. Хэрбээ таба-зургаан жэлэй саада тээ бүхы эхэ хонидой 71 процентнь искусственна аргаар үрэжүүлэгдэдэг hаа, мүнөө 81,8 процентнь энэ аргаар үрэжүүлэгдэнэ.

Энэ түрүү аргые үргэнөөр хэрэглэдэг болоhоной ашаар ажахынуудай гүрэндэ худалдаhан ноohоной шанар hураггүй hайжараа, хонин бүриhөө ехэшье ноohон абтадаг болоо. Жэшээлхэдэ, зургаан жэлэй саана республика дотор бүхыдөө абтаhан ноohоной 81,1 процентнь нарин байгаа hаа, байгша ондо абтаhан бүхы ноohоной 90,1 процентнь нарин гэжэ тоологдобо. Эдэ жэлнүүдтэ хонин бүриhөө хайшалагдаhан ноohон дунда зэргээр 2,7 килограммhаа 3 килограмм хүрэтэрөө ехэ болоо.

Имагтал эхэ хонидоо эрхим үүлтэрэй хусануудай үрөөр искусственна аргаар үрэжүүлдэг болоод, үдэсэтэй, ноohо ехэтэй hайн үүлтэрэй хонидые илгаад үсхэбэрилдэг, селекционно хүдэлмэриие оролдосотойгоор эмхидхэдэг болоhоной ашаар мүнөө нарин ноohотой, манай Буряад орондо тааранги түсгаар үүлтэрэй хонид бии болгогдоо гээшэ.

Гэхэтэй хамта, эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хэрэг хаа хаанагүй hаналhанда хүрэмэ hайнаар эмхидхэгдэнэгүй.

Республика доторнай адууhа малые искусственна аргаар үрэжүүлхэ гүрэнэй 10 станци бии. Тэдэнэр бүхы 104 колхоз, совхозуудай 83-дань лэ хонидые энэ аргаар үрэжүүлнэ. Ондоотоор хэлэбэл, республика дотор бии байhан бүхы 854 мянган эхэ хонид, бэеэ хүсэлэн түлгэ, зуhагуудай ойролцоо 71,3 процентнь лэ гүрэнэй племстанциин эрхим үүлтэрэй хусануудай үрөөр үрэжүүлэгдэнэ гээшэ. Харин бэшэ хонидынь дайралдаhан лэ муу, hайншье хусын үрөөр үрэжүүлэгдэнэ бшуу.

Илангаяа Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй зарим ажахынууд гүрэнэй племстанциин хусануудай үрөөр хонидоо үрэжүүлхэ хэрэгые урагша абанагүй. Эдэ аймагуудта искусственна аргаар үрэжүүлэгдэhэн хонидойнь тоо жэлhээ жэлдэ үсөөржэ байна. Тиихэдээ эндэхид хонидоо hайса шалгагдаагүй, үүлтэр, шанарыншье тодорхойлогдоогүй хусануудай үрөөр үрэжүүлнэ гээшэ. Энэмнай хонидой үүлтэр hайжаруулха хэрэгые гэдэргэнь татана бшуу.

Харин эдэнэй хүршэ Бэшүүрэй аймаг эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ. Түс аймагай ажахынууд бүхыдөө 45 мянган хонидые гүрэнэй станциин хусануудай үрөөр үрэжүүлхэ аад, мүнөө 49,9 мянган хонидые үрэжүүлээ. Захааминай, Сэлэнгын, Зэдын аймагууд энэ талаар түсэбөө дүүргэхэ дүтэлэнхэй.

Манай гүрэнэй племстанцинуудта hайн үүлтэрэй бүхыдөө 815 хуса харууhалагдана. Эдэнэр булта манай эндэхи эрхэ байдалда таарууд, диилэнхидээ элита классай, алтайн. Забайкальска үүлтэрэй түс тустаа гол түлэб 10,8—11 килограмм ноohо үгэдэг хусанууд юм. Байгша оной январиин 1-нэй байдалаар колхоз, совхозуудтамнай өөhэдтэнь бүхыдөө 19,4 мянган хуса бии гэжэ тоологдоно. Теэд тэдэнэй ойролцоо 11,7 процентнь элита, 61,8 процентнь нэгэдэхи классай, бэшэниинь үсхэбэрилгэдэ табигдажа болохогүй, муу үүлтэрэй байна. Иигээд ерэхэдээ ажахынуудта бии байhан өөhэдынь бүхы хусануудай миил 40 шахуу процентнь лэ манай эндэхи байдалда таарангы. hайн сэбэр үүлтэрэй байна. Харин тиихэдэ гүрэнэй племстанцинуудай бүхы хусануудай 71,5 процентнь сэбэр үүлтэрэй бшуу.

Гүрэнэй станцинуудhаа хусын үрэ абажа хонидоо үрэжүүлхэдэмнай гаргаша ехэтэй болоно гээд, зарим ажахынуудай мэргэжэлтэд өөhэдынгөө хусануудай үрэ хэрэглэhэн дээрэ гэhэншүүгээр тоолодог. Үнэндөө өөhэдынь хусанууд диилэнхидээ шалгагдаагүй, үүлтэрыншье хүсэд тодоруулагдаагүй, классностинь мэдэгдээгүй байдаг ха юм.

Эдэ бүгэдэhөө юу хэлэхээе hанаабши гэхэдэ, гүрэнэй племстанцинуудай эрхим hайн үүлтэрэй, шэлэмэл классай хусанууд дүүрэн хүсэндөө хэрэглэгдэнэгүй, үнэтэ үрэнь дэмы хосорно. Үнгэрэгшэ жэлэй дүн дээрэhээ харахада, гүрэнэй племстанциин үүлтэртэ хуса бүхэнэй үрөөр дунда зэргээр ойролцоо 638 эхэ хонид үрэжүүлэгдээ. Үнэндөө hайн үүлтэрэй хуса бүхэнэй үрөөр 1.150 эхэ хонидые ороондо оруулжа болохо байна. Зарим эрхим hайн хусанууд түс тустаа жэл соо 1.600—2.100 хүрэтэр хонидые үрэжүүлдэг бшуу.

hүүлэй жэлнүүдтэ аймагуудай, аймагууд хоорондын гүрэнэй племстанциин, мүн ажахынуудайшье мэргэжэлтэдэй оролдолгоор республика дотор искусственна үрэжүүлгын 112 типовой пункт баригдаа. Энээгээр бодоходо, саашадаа ажахынуудай эгээл hайн үүлтэрэй хусануудай үрэ хэрэглэжэ, искусственна үрэжүүлгын типовой пунктнуудые эмхидхэжэ, хонин hүрэгэйнгөө үүлтэр hайжаруулха, мяха ноohо ехээр абаха байhаниинь лабтай.

Ханайшье мэдэhээр хонидые үрэжүүлгын шанар ехэнхидээ техник-үрэжүүлэгшэдэй оролдолго, шадабариhаа нилээд дулдыдадаг. Ажалаа арбан хурган дээл адли мэдэхэ, hайн бэлэдхэлтэй техник-үрэжүүлэгшэд лэ энэ хүдэлмэриие эрхимээр бэелүүлэн, бодото үрэ дүн туйлажа шадаха байна. Жэшээнь, Зэдын аймагай Борьёогой совхозой бэрхэ хонишод Д. Я. Свистунов, Г. Л. Рабдаев болон бусад техник-үрэжүүлэгшын мэргэжэл эрхимээр шудалжа шадаhанай ашаар лэ жэлhээ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө хурьга олоор абана.

Гэбэшье техник-үрэжүүлэгшэдые hайнаар hургаха хэрэгтэ зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа ёhоор табидаггүй, хүнүүдээ тусхай курсануудта эльгээдэггүй ... шээнь, мүнөө колхоз, со[вхо]зуудта хүдэлжэ байhан ... 818 техник-үрэжүүлэгш[эдэй] ойролцоо 52-ынь тусхай ... ветэрдэмтэй, 319 ... хоёр hарын лэ тусхай ... дүүргэнхэй. Тиихэдэ ... 447 хүн миил 3-hаа 15 ... гой туршада hураhан ... болоод лэ техник-үрэж[үүлэг]шэдээр хүдэлнэ. Тии[хэдэ] тусхай курса дүүргээгүй ... лэдхэл багатай техник-үрэ[жүүлэ]лэгшэдэй хүдэлдэг отар[уудта] та хурьгад үсөөн абтана ... Юуб гэхэдэ, тэндэ искусс[твен]на үрэжүүлгын заабари ... нологи хазагайруулагда[жа] ... дүү эндүү гаргагдана ха ...

Хэнэйшье мэдэhээр ... ажахынууд эхэ хонидоо ... — август, сентябрь h[араа] ороондо оруулаад, үбэл ... түрүүлдэг гээшэ. Теэд ... тэжээлэй дутамаг жэл[дэ] ... хон колхоз, совхозууд ... дулаан байраар үсөөн ... зарим хонидоо хабар, ... рада хурьгалуулдаг бол... Энэ жэлдэ баhал ... мянган хонид хабар ... лүүлагдаха байна.

Тиимэhээ ерэхэ декаб[рь ...]рада ороондо оруулхы ... мүнөө hубай байhан бүхы ... хонидые hайн харууhал[жа] ... жээлдэ табиха, хүсэ ша[дал] ... ень hайса абхуулха ... Тэрэшэлэн үнгэрэгшэ ... үрэжүүлгын үедэ ... болоогүй үлэhэн бүхы ... дые элирүүлжэ, баhал ... бултыень ороондо оруул... хала. Үбэлэй сагта ... искусственна аргаар үрэ[жүүл]хын тула hайн типовой ... пункт түхеэрхэ хэрэгтэ[й бай]даа.

Иигэжэ хонидые үрэжү[үлхэ] хүдэлмэри зүбөөр эмх[идхэ]шадаа hаа, жэл бүри ... дые олоор ябаха байна[л].

И. БОЧКАР[...]
Адууhа малые искусств[енна] аргаар үрэжүүлхэ гүр[энэй] республика[йн] племнэгэд[...] ахалагша зоотех[ник].

ҮҮСХЭЛ ГАРГАН АЖАЛЛАНА

СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн hайндэр болотор гуша гаран хоног үлэбэ. Энэ богонихон саг соо ехэ продукци бүтээжэ, түүхэтэ hайндэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха гэжэ «Бурятэнерго» управлениин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд ехэхэн оролдолго үүсхэл гаргажа байнхай. Дүршэл шадабаритай хүдэлмэришэд эндэ олон юм. Эдэнэр завод, фабрикануудые зайн галай элшэ хүсөөр хангаха гэжэ эрмэлзэдэг.

Жэшээлхэдэ, Юрий Александрович Моисейкин 16-дахи жэлээ зайн галай элшэ хүсэ хубаадаг подстанцида дежурнаар хүдэлнэ. Ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандажа, үндэр бүтээсэ туйладаг. Тэрээнтэй суг хүдэлдэг Нина Шмагина эрхим hайнаар хүдэлжэ, олоной hайшаал магтаалда хүртэнэ. Эдэнэр Зүүн-Сибириин түмэр замай зургаадахи отделениие зайн галаар хангажа байдаг. Түрүү хүдэлмэришэдэй оролдолго шадабариhаа болоожо ашаа шэрэhэн электровозууд hаадгүйгөөр ябажа, арадай ажахыда шухала хэрэгтэй ашаа саг болзор соонь хэрэглэгшэдтээ хүргэнэ бшуу

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: ахалагша дежурна Ю Моисейкин ажалдаа; «Бурятэнерго» управлениин Үдын урда тээхи подстанци; электромонтер В Петров пультын дэргэдэ,

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст

УУЖАМ ДЭЛГЭР ОРОНДОМНАЙ

АДЫГЕЙН СОЁЛОЙ ҮДЭРНҮҮД

КРАСНОДАР. (ТАСС-ай корр.). Гүрэнэй хатарай «Нальмэс» гэжэ ансамблиин ехэ концертээр Адыгейн соёлой үдэрнүүд эхилбэ. Эдэнь СССР-эй байгуулагдаhаар алдарта 50 жэлэй ойдо зорюулагдана.

Адыгейн арадай литература болон искусствын национальна hайндэртэ тухай мэргэжэлтэдэй коллективууд, уран бэлигтэнэй бүлгэмүүдэй эрхим түлөөлэгшэд хабаадана. Кубаниин хизаарай түбэй ажалшад областной филармониин артистнарай, Майкопой хүгжэмэй училищиин hурагшадай, симфоническа болон арадай хүгжэмэй концертнүүдые хаража, зүрхөө ханаха.

Адыгейн уран зохёолшод, композиторнууд, мэдээжэ артистнар предприятинуудай, барилгануудай хүдэлмэришэдтэй уулзаха, зохёол бүтээлэйнгээ ажал тухай тоосохо юм.

Майкомой уран зураашадай зохёол бүтээлнүүд, Адыгейн түүхэ, хизаар нютагаа шэнжэлхэ музейн экспонадууд соёлой үдэрнүүдэй үеэр олоной үзэмжэдэ табигдаха.

ОЙН ХҮНДЭЛЭЛЭЙ АМЖАЛТА

ЯКУТСК. (ТАСС-ай корр.). «Джугдурзолото» комбинадай 146-дахи драгынхид үнэтэ металлай холисотой hүүлшын кубометр элhэ угаажа дүүргээд, драгала үбэлэй рилгада табиба. 4[0] хүйтэнэй боложо ... hаань. тамардаг ... коллектив алта угаал[гын] баярай урда тээхи ... даа амжалтатайгаар ... Тиин алта илган угаа[лга] hа дүүргэбэ.

Алдан мүрэн зузаа[н] hөөр хушаагаа. Гэбэ[шье] ... нинский» карьерой ... га тамаралгаа урга[ашаа] hээр.

АЖАЛШАД ЗҮБШЭНЭ, ДУРАДХАНА, ШҮҮМЖЭЛНЭ

АЛДАРТА ОЙЕ УГТУУЛАН

ССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн гүйсэхэнь ойртобо. Совет олон яhата арадай бата нэгэдэлэй hайндэртэ хүн бүхэн бэлэдхэжэ, зогсоо залигүй ажаллажа байна.

Холын Аха нютагай ажалшад түрэл Эхэ оронойнгоо 50 жэлэй ойдо бэлдэжэ, тэрэ hайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэжэ оролдоно. Тиихэдэ аймаг доторнай ССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо бэлэдхэлтэй дашарамдуулан партийно-политическэ хүдэлмэриин али зэргээр ябуулжа байhан тухай хараад үзэе.

ССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн hайндэртэ бэлэдхэл тухай партиин ЦК-гай тогтоолой гарамсаар КПСС-эй райком колхозуудай, эмхи зургаануудай партийна эхин организацинуудай секретарьнар хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөө үнгэргэhэн байгаа. Энэ зүблөөн дээрэ партиин ЦК-гай тогтоолтой дашарамдуулан аймагай партийна организацинуудай гол зорилгонуудынь элирхэйлэгдэhэн юм. Тиигээд олохнэр энэ ажалые үрэ дүнтэйгөөр, hайнаар үнгэргэхын тула хэмжээ ябуулгануудые хэжэ, партийна болон ажахын коллективүүдэй хамтын хурлаанууд дээрэ баталhан байна. Тиигээд партиин райкомой мүн лэ өөрынгөө хэмжээ ябуулгануудые баталжа абаа hэн.

Партиин райкомой ба партийна эхин организацинуудай хэмжээ ябуулгануудай ёhoop аймаг дотор ехэ ажал ябуулагдахаар хараалагдаhан байха. Энэ түрүүн ниитэ-политическэ хүдэлмэри ажалшадай дунда ябуулха гээшэ тон шухала. Энэ хүдэлмэридэ аймагай партийна организациин олон тоото лекторнууд, агитатор болон политинформаторнууд хабаадалсана. Партиин райком гээшэ эдэ зонуудтай саг үргэлжэ хүдэлмэри ябуулдаг юм. Тиимэ бүхэндэ семинарнууд эмхидхэгдэнэ. Тиихэдэ колхозуудай партийна организацинууд иимэ семинарнуудые байнга үнгэргэдэг. Жэшээлхэдэ, «50 лет Октября» колхозой штатнай лектор, агитатор болон политинформаторнуудай хүсөөтэ семинар-зүблөө hаяхан үнгэргэбэ. Тэндэ аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Будаев Д. Б., колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Налханов А. П., партейной секретарь нүхэр Шарастепанов А. Л. гэгшэд hонирхолтой лекци, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэhэн байна. Гадна партиин райкомой пропаганда ба агитациин таhагые даагша нүхэр Шарастепанов Д. Б. ССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ой тухай hонин лекци уншажа, сугларгашадые hонирхуулаа.

Гадна Совет гүрэнэй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан научно-теоретическэ конференци партиин райком үнгэргөө hэн. Энэ конференциин хүдэлмэридэ пропагандистнар, партийна, комсомольско организацинуудай секретарьнар, лекторнууд, агитатор болон политинформаторнууд олоороо хабаадалсажа, Шагдуров З. Б., Ошоров Д. Д., Цыбенов Ц. И. болон бусад элидхэлнүүдые шагнаа. Конференциин түгэсхэлдэ хабаадагшад hанамжа дурадхалнуудаа хэлэhэн байна.

Аймагай интеллигенци СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулжа ехэ ажал хэхэ байhан тулаа баhал зүбшөө. Аймагай интеллигенциин зүблөөн зарлажа, алдарта hайндэртэ зорюулжа улам ульгам габшагайгаар ажаллаха тухай hонирхолтой хөөрэлдөөн болоо юм. Тиигэжэ энэ ойдо зорюулагдаhан уран hайханай бүлгэмэйхидэй бэлиг шадабарине харалга амжалтатайгаар үнгэрлэй. Уран hайханай бүлгэмэйхидэй нааданай программанууд хадаа СССР-эй арадуудай хани барисаа, нүхэсэл харуулhан байгаа. Гадна, Совет орондо ажаhуудаг, ажалладаг олон яhатанай дуу хүгжэм, хатарнууд оруулагдаа. Алдарта ойдо зорюулагдаhан энэ hайндэр яhала амжалтатайгаар үнгэрhэн байха. Саашадаа, декабрь hарада уран hайханай бүлгэмэйхид бэе бэедээ айлшалалсажа, бэлиг шадабаряараа туршалсаха, андалдаха гэжэ хэлсэhэн байгаа. Энэнь мүн Совет арадуудай Агуүехэ hайндэртэ зорюулагдаха юм. Мүнөө бэлэдхэл хэгдэжэ эхилэнхэй. Тиихэдэ аймагай «Саяны» гэжэ Соёлой байшангай артистнууд мүн лэ хүдөө ябажа, малшадта хэдэн концертнүүдые харуулха түсэбтэй. Тиихэдэ Орлигой арадай театр баhал малшадта айлшалха.

Лекционно ажал тухай хэдэн үгэ. Аймагай «Знание» гэжэ бүлгэмэй гэшүүд ССР Союзай 50 жэлэй ойн hайндэртэ зорюулагдаhан лекцинүүдые нилээдгүй олоор уншадаг юм. Энэ тематикаар лекци уншаха түсхай бүлгэм бии. Тэдэнэй тоодо бэрхэ лекторнууд нүхэд Ошоров Д. Д., Шарастепанов Д. Б., Тулуев И. Д. болон бусад нүхэд оролсодог. СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан лекцинүүдые олоор уншадаг нүхэд гэбэл Урбаев П. С., Шарастепанов А. Л., Марзаев Б. М. болон бусад болоно. Манай лекторнуудай дунда эрхим ажалайнгаа түлөө үндэр шанда хүртэгшэд олон юм. Жэшээлхэдэ, нүхэр Целовальников А. И. — БурАССР-эй Верховно Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар, Ошоров Д. Д. — КПСС-эй Буряадай обкомой Хүндэлэлэй грамотаар, Шарастепанов Д. Б. — РСФСР-эй «Знание» гэжэ бүлгэмэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаhан байна. Тиихэдэ «Знание» бүлгэмэй гэшүүд нүхэд Тулуев К. Д., Самбялов Ж. Д., Галсанов А. С., Аюшеев Г. Н., гэгшэд РСФСР-эй «Знание» бүлгэмэй Буряадай организациин hайшаалай грамотануудаар шагнагдаа. Юрэнхыдөө Ахын аймагай лекторнууд ССР Союзай тогтоhoop 50-жэлэй ой тухай лекци, хөөрөөнүүдые олоор хэжэ, ажалшадта КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые ойлгуулна.

Гансал семинарнууд, лекцинүүд үнгэргэгдэнэ гэжэ ойлгоходо буруу. Мүн бэшэшье ажал абьяастайгаар ябуулагдана. Манай ороной 50-жэлэй турша соо түйлаhан амжалтанууд тухай харуулан ойлгуулха агитаци хаа яагүй хэгдэнэ.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэриин урагшатай ябуулагдажа байhанай ашаар аймагай ажахынууд ойн хүндэлэлдэ абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна гэбэл алдуу болохогүй ха. Аймагай бүхы колхозууд hү гурэндэ худалдаха түсэбөө улүүлэн дүүргэжэ шадаhан байна. Тиихэдэ мяха худалдалгаар түсэб hайн дүүргэгдэжэ байна. Ноhо худалдалгаар аймагнай түсэбөө үлүүлэн дүүргэнхэй. ССР Союзай 50 жэлэй ойн Хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүрысөөндэ «50 лет Октября» колхоз амжалтануудые түйлажа, КПСС-эй райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө.

Аймагай эхин партийна организацинууд хадаа СССР-эй 50 жэлэй ойдо абтаhан социалис уялгануудай дүүргэсые нягта наринаар хинажа байдаг.

В. ГАЛСАНОВ.

Ахын аймаг.

Үдэр хоногой үнгэрхэ бүри олонациональна совет арадай агууехэ hайндэр —ССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ой ойртожо байна. Энээнтэй дашарамдуулан республикын промышленна предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай ажалшадай дунда социалис мүрысөөн бүри үргэнөөр дэлгэржэ, хүдэлмэришэд ба колхозиигууд ажалай шэнэ амжалтануудые түйлажа байнхай. Ажалшан арадай түйлаhан шэнэ амжалта, хүдэлмэриин дүнгүүд тухай хүн бүхэнэй баясамаар hонирхолтой олон мэдээсэлнүүд октябрь hара соо редакцида орожо, газетын хуудаhануудта бултадаа толилогдобо.

Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой мал адуулагшадай жэшээгээр энэ зундаа республикын малшадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрhэн байгаа. Энэ колхозой малшад хэлэhэнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула оролдосотой hайнаар хүдэлжэ, ажалай ехэ амжалта түйлаа. Колхозой малшад зунай бэлшээриин үедэ үхэр бүриин шагнүүрые үдэртөө дунда зэргээр 1124 граммаар нэмээжэ шадаhан байна. Тиихэдэ эндэхи малшад В. И. Бахманов, В. П. Зубарев, И. А. Лапин, А. М. Колодин гэгшэд малай шагнүүрые бүри ехээр нэмээгээ. Тус колхозой түрүүлэгшэ И. Осеев «Хэлэhэндээ хүрэбэ» гэhэн мэдээсэл соогоо малшадайнгаа ажал тухай омогорхон бэшэнэ.

Холын Захааминай аймагай колхоз, совхозуудай мал адуулагшад энэ зундаа эршэмтэй hайнаар хүдэлжэ, аяар 38 хүниинь мянгатанай зэргэдэ оролсоhон байха юм. Тэдэнэй урагшатай hайн ажал, саашанхи хараа түсэбүүд тухай тэндэхи ажахынуудай хүтэлбэритай материалнууд манай газетын амаралтын үдэрэй номернуудай хоёрдохи хуудаhанда толилогдодог заншалтай болоо. СССР-эй арадай артист Лхасаран Линховоиндо анха түрүүн үгэ үгтөө hэн.

Түнхэнэй аймагай Толтойн дунда hургуулиин багша, шагшаднай hонирхожо, хужарлан уншадаг болонхой. Тиимэhээ тиимэ материалнуудые саашадаа амаралтын үдэрэй номернуудта толилжо байхаар хараалагдана.

Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой мал адуулагшадай, Хяагтын аймагай Ал... мянган уншагшадтаа найданабди.

Партийна, Совет органуудай үдэр бүриин ажал хэрэг, соёлой, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй ажал тухай олохон бэшэг октябрь соо редакцида ороhон байна. Тэдэнэр бултадаа шахуу газетын хуу...

ШЭНЭ АМЖАЛТА ТЭЭШЭ

РЕДАКЦИДА ЕРЭhЭН БЭШЭГҮҮДЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

...лэгшэд В. Хартаев, С. Санжиров, И. Бадмаев гэгшэд гүнзэгы удхатай бэшэгүүдые редакцида эльгээжэ, газетын хуудаhануудта толилуулhан байна.

Республикымнай хүдэлмэришэд ангиин ажалай шэнэ амжалтанууд тухай тобшо олон мэдээсэлнүүд, тодорхой корреспонденцинууд баhал олоор орожо, үдэр бүри шахуу газетэдэ барлагдажа байдаг гээшэ. Тиимэ материалнуудые уншахадаа, хүн бүхэнэй сэдьхэл баясажа, саашадаа үшөө hайнаар ажаллаха эрмэлзэл түрэдэг болонхой.

«Би—совет хүнби». Иимэ шэнэ гаршаг газетымнай хуудаhануудта сентябрь hара соо бии болгогдоо hэн. Энэ гаршаг доро толилогдоhон материалнууд ССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй алдарта ойдо зорюулагдана. Иимэ гаршаг... эдэбхитэй хүдөө бэшэгшэ Б. Ж. Бирбаев, «Байгал» гэжэ үүлтэртэ ажахын hаалишан Л. Н. Седых, республиканска больницын таhагые даагша Б. Х. Антохонов, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай багша, доцент М. П. Хабаев, Бэшүүрэй аймагай Харланай найман жэлэй hургуулиин hуралсалай таhагые даагша Н. Н. Гомбоев гэгшэдэй «Би—совет хүнби» гэhэн гаршаг-анкетын асуудалнуудта харюусаhан харюу-бэшэгүүд октябрь hарада газетэдэмнай толилогдоhон байна. Совет орондо түрэжэ ажаллаха, хүн түрэлтэнэй гэгээн гэрэлтэ ерээдүйн—коммунизмын үндэhэ hуури табилсаха зол жаргалтай байhандаа эдэ нүхэд омог дорюунаар зураглан хөөрэhэн байна. Энэ гаршаг доро толилогдоhон материалнуудаар ун... тайн совхозой hаалишадай социалис уялганууд манай газетын октябриин 19-нэй номерто толилогдоо hэн. Эдэ малшадай гаргаhан hайн үүсхэлые КПСС-эй обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет hайшаан дэмжэhэн юм. Уданшьегүй республикын колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон малшадай бэшэгүүд редакцида олоороо орожо эхилээ. Үбэлэй үедэ адууhа малаа hайнаар шахан таргалуулха, hү hаалияа улам дээшэлүүлхэ эрмэлзэлтэй байhанаа тэдэнэр элирхэйлэн мэдүүлнэ. Иигэжэ республикын малшадай дунда социалис мүрысөөн бүри үргэдэн, бүри эршэтэйгээр дэлгэрбэ. Мал адуулагшад, hаалишадай социалис мүрысөөнэй ябаса тухай редакцида үдэр бүри бэшэжэ, мэдээсэжэ байхыетнай хүдөө бэшэгшэдтээ, оло мянган уншагшадтаа найданабди.

...даhануудта толилогдоо.

Үнгэрөөшэ hара соо хамтадаа 381 бэшэг редакцида оробо. Энэмнай сентябрь hарынхиhаа 141 бэшэгээр олон болоно. Хүдөө ажахын, информациин, культурын таhагуудта илангаяа олон бэшэг ороо гэжэ тэмдэглэмээр. Мүн тиихэдэ урда hарануудта газетэдэ толилогдоhон шүүмжэлхы статья, фельетонууд тушаа хэдэн харюу абтажа, уншагшадай анхаралда табигдаа.

Республикын промышленна предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай ажалшадай hайн hайхан үйлэ хэрэгүүд тухай, нютаг бүхэндэ боложо байhан элдэб hонинууд тушаа тобшохон мэдээсэл, статья, корреспонденцинүүдые бүри олоор эльгээжэ байхыень хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэдтээ, оло мянган уншагшадтаа найданабди.

АЖАЛША БУЛЭ

«Хүндэлэлэй тэмдэг» орденто «Электромашина» заводто эрхим ажалаараа шалгарhан бэрхэ хүдэлмэришэд олон юм. Токарь Александр Кобезский түрүүшүүлэй тоодо оролсоhоор үнинэй. Нэгэ доро хэдэн станок хүдэлгэжэ, электродвигательнүүдтэ хэрэгтэй детальнуудые бүтээдэг. Александр бүтээhэн детальнуудтаа өөрынгөө тамга табижа, хабсаралгын участогта сэхэ эльгээдэг. Халаанайнгаа даабари ходо 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг юм. Шэнэ онол арга хэрэглэhэнэй ашаар электродвигателиин корпус 3 час 10 минута соо тошылдохо нормые хэдэн минутаар уридлажа, нилээд ехэ саг арьбална. Дүршэл шадабаритан болоhон бэрхэ токарь мүнөө ерэхэ жэлэй түсэбөөр хүдэлжэ байнхай.

Александрын hамган Мирослава Кобезская тус заводто утаhа орёогшоор ажалладаг юм. Тэрэнэй хэhэн ажал ходо hайн шанартай байдаг, халаанайнь даабари хододоо 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Мирослава мүнөө 1973 оной январь hарын түсэбөөр хүдэлжэ байнхай.

Д. БАЛДАНОВ.

Григорий Кузьмич Назаров Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хартаабхашадай бригадираар ажаллана. Энэ жэлдэ тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд 69 гектар хартаабхын талмайн га бүриhөө 117 центнер ургаса хуряаhан байна. Тиигэжэ аймаг дотороо түрүү hуури эзэлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. К. Назаров.

А. НАГАСЛАЕВАЙ фото.

ОЛО МЯНГЫЕ АРЬБАЛНА

Улаан-Үдын авиапредприятиин партийна, комсомолой болон профсоюзай организацинууд урлан нарижуулгын хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулжа байдаг. Жэлэй эхиндэ урлан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой дунда СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн hайндэртэ зорюулагдаhан социалис мүрысөөнэй гуримууд баталан абтаhан юм.

Манай предприятиин ВОИР-ай бүлэгтэ 48 инженер, 171 хүдэлмэришэн ба алба хаагшад ороно. Тэдэнэй совет 11 хүнhөө бүридэдэг, залуу инженер Г. Г. Большаков хүтэлбэрилнэ. Урлан нарижуулагшад үнгэрэгшэ жэлдэ 100 дурадхал оруулhан байгаа. Тэдэнэй 82-ынь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, жэл бүри 25 мянган түхэриг мүнгэ зөөри алмаха арга олдоhон юм.

Байгша оной юhэн hарын туршада урлан нарижуулгын 64 дурадхал оруулагдаа. Тэдэнэй табин дүрбэниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэбэ. Иигэжэ жэл соо 26 мянган түхэриг мүнгэ зөөри алмагдаха зэргэтэй болоно.

Предприятиин урлан нарижуулагшадай дундаhаа автобазын инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд шалгарна. Эдэнэр автомашинын двигательнүүдые туршалгын түхеэрэлгэ бүтээжэ ажалдаа хэрэглэhэн байна. Гансахан энэ дурадхал үйлэдбэридэ хэрэглэжэ эхилhэнэй ашаар жэл соо 3800 түхэриг алмагдаха жэшээтэй болоно. Энэ коллективэй главна инженер коммунист И. А. Копыловай ударидадаг урлан нарижуулагшад автомашинын өөрөө ашаа буулгадаг тэргэ зохёожо, 4300 түхэриг жэл соо арьбална. Энэ мэдүүлгэ баhал үйлэдбэридэ хэрэглэгдэжэ эхилээ. Тиин эндэ ЗИЛ-164 түхэлэй автомашинын хэрэглэгдэхээ болиhон двигательнүүдэй клапануудые хэрэглэжэ, ГАЗ-51 автомашинада таараха клапануудые хэжэ эхилээ. Самолет болон вертолетуудай радиоэлектрохэрэгсэлнүүдэй участогай лабораториин хүдэлмэрилэгшэд урлан нарижуулгын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, хододоо олон дурадхал оруулжа байдаг юм.

Улаан-Үдын авиапредприятиин урлан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой тоо жэл бүри олон болоно. Энэ хүдэлмэридэ автобазын главна инженер И. А. Копылов, мастерскойнуудай начальник П. Ф. Константинов, жолоошод А. П. Юринский, А. И. Кирничев болон бусад эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байдаг. Авиационно-техническэ баазын инженер Г. Г. Большаков, авиатехнигууд А. Э. Чебунин, А. А. Кулыгин, В. Н. Елизов, А. Т. Дорофеев, А. Е. Белых болон бусад тус бүридөө урлан нарижуулгын 4—5 дурадхал оруулhан байха юм.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд соо техническэ дэбжэлтэдэ ехэ анхарал табигдаhан байна. Энээниие бэелүүлхын түлөө предприятиин хүдэлмэрилэгшэд, илангаяа урлан нарижуулагшад бүхы хүсэ шадалаараа ажаллажа, СССР-эй 50 жэлэй ойн hайндэрэй мүрысөөндэ шэнэ амжалтануудые түйлаха зорилготой.

И. ХРАПУНОВ.

Санжай-Ханда Зомонова Захааминай аймагай Санагын хэлхеэ холбооной отделениин почтальоноор арба гаран жэл соо ажаллажа байна. Тиигэхэ зуураа эндэхи совхозой хүдэлмэришэд, тосхоной алба хаагшадай захиhан газетэ ба журналнуудые, бэшэг болон бусад корреспонденцинүүдые саг болзортонь хүргэжэ үгэхын түлөө ехэ оролдолго гаргажа байдаг юм. Мүн тиихэдэ улад зонhoo газетэ болон журналнуудта захил абаха хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Үнгэрhэн сентябрь—октябрь hаранууд соо нютагайнгаа хүнүүдэй дунда хэдэн арбаад хэhэг газетэ, журналнуудые тарааhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ С-Х. Зомонова ажалдаа.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

КОММУНИСТЫН ЖЭШЭЭ

Түнхэнэй аймагай Туранай совхозой Ишуунта гэжэ газарта тугаллаха үнеэдэй байра байдаг. Эндэ 80 толгой үнеэн бии юм. Эдэниие коммунист Доржо Дамдинович Санжеев өөрынгөө хани нүхэр Ринчин Дамбаевнатай харууhалдаг.

Доржи Дамдинович совхоздоошье, аймагтаашье нэрэ солотой болоhон малшан. Харууhалдаг малнуудынь хододоо тобир тарган байдаг юм. Зунай сагта эдэ нүхэд малнуудаа Саяан уулын хормойдохи Ехэ-hайр гэжэ газарта бэлшээдэг. Эндэнь hайн ногоотой, тиимэhээ тугалнуудынь hайнаар таргалаа. Тэдэнэй толгой бүриин шагнүүр сүүдхэдэ 920 граммаар нэмээгдээ. Тиигэжэ түсэбтэ даабаринь холо үлүүлэн дүүргэгдэбэ.

Коммунист Доржо Дамдинович гэр бүлөөрөө үбhэ хуряалгын үедэ малайнгаа тэжээл өөhэдөө бэлэдхэдэг юм. Энэ зундаашье тэжээл ехээр бэлэдхээ. Тиимэhээ малынь үбhэ тэжээлээр hайн хангагданхай. Доржо Дамдинович Санжеевэй ажалдаа ехэ амжалта түйлаhанайнь түлөө КПСС-эй Түнхэнэй райком болон аймагай Соведэй гүйсэдком, Туранай совхозой дирекци, партком, Хүндэлэлэй грамотануудаар, мүнгэн шангаар тэрэниие шагнаhан байна.

Коммунист Доржо Дамдинович Санжеев СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн баярые ажалай үшөө ехэ амжалтануудаар угтахын түлөө оролдон ажаллана.

Р-С. СЫМБЕЕВ.

ОРОЛДОСОТОЙ МАЛШАН

Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Энхэ Бадмаевич Батуев мал ажалда үнинhөө хүдэлмэрилжэ, дүй дүршэл ехэтэй болоhон юм. Харууhалдаг малынь хододоо тобир тарганаар үбэлжэдэг байна.

Энэ нүхэр зунай сагта малаа холын хадалиг газарнуудай бэлшээридэ абаашажа таргалуулдаг. Энэ зундаа Мэхээртэ гэжэ холын бэлшээридэ 135 толгой гунжа харууhалаа. Тэдэнэйнь 95-ниинь тугаллажа, колхозой hаалиин фермэдэ тушаагдаhан байха юм.

Коммунист Энхэ Бадмаевич мал ажалда оролдосотой бэрхээр хүдэлдэг, бэлшээриингээ газар hайн мэдэдэг байна. Тиимэhээ энэ зундаа үхэр бүриин шагнүүр сүүдхэдөө 1000 граммаар нэмээбэ.

Энэ нүхэр жэл бүридэ 80—90 шэнэ гунжа харууhалжа, колхозойнгоо hүнэй фермын үнеэдые олошоруулна. Энхэ Бадмаевич Батуев нютагай Соведэй депутат юм.

Р. Д. ШИРАБОН.

ХЭН ЗЭМЭТЭЙБ?

Захааминай аймагай Цахир тосхоной дунда, мүн интернат hургуулинуудай багшанар байрын гэрнүүдээр дуталдадаг болонхой. Тиимэhээ тэдэнэр энэ тэрэ айлда байрладаг заншалтай. Энэнь тэдэнэй ажалда hаад ушаруулна.

Гэхэтэй хамта нютагтамнай хүн зоной hуудаггүй гэрнүүд олон юм. Тэдэниие заhабарилжа, байрын гэрнүүд болгохын орондо олонхинень түлеэн болгожо эхилээ. Энэмнай тон таарамжагүй хэрэг гэжэ hанагдана.

Иимэрхүү ябадалда хэн зэмэтэйб, хэн харюусахаб? Энэ асуудалда аймагай коммунальна предприятинуудай комбинадай хүтэлбэрилэгшэдhөө харюу хүлеэнэбди.

В. ШОЕНОВ.

ҺОНИРХОЛТОЙ ВЕЧЕР

Ноябриин 18-ай субботын үдэшэ Улаан-Үдын нэгэдэхи буряад интернат hургуулиин актова зал соо үхиоүүд олоор сугларанхай, хүхюу шуугяантай байгаа. Юундэ тиигээб гэхэдэ, манай hургуулида практика гаража байhан Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай буряад хэл, бэшэгэй таhагай табадахи курсын студентүүд энэ зундаа Монгол ороноор айлшалжа ерээд, тэрэнээ «Монгол орон тухай аман журнал» гэhэн темэдэ хандуулан хөөрэжэ үгэхэээ ерээ.

Монголой агууехэ поэт Нацагдоржын «Эхэ болбол минии Монголын сайхан орон» гэhэн шүлэгөөр вечер эхилээ. Тэрэ шүлэгые Базар-Сада ЦЫДЕНОВ уншаа.

Журналай нэгэдэхи хуудаhан Монголой республикын түб хото Улаан-Баатар тухай элидхэлээр эхилхыень Даша Рабдан ДАМБАЕВТА үгэ үгтөө. Элидхэлшэ фото-зурагуудые харуулан, hалбаржа байhан хото тухай уран гоёор хөөрэжэ үгөө. Энээнэй hүүлдэ Цыден ОБОРОВ монгол арадай түүхэтэ музейнүүд тухай хөөрэхэдөө, баhа фото-зурагуудые харуулжа, үхибүүдые hонирхуулжа шадаа.

Удаань Цыден ЦЫРЕНДОРЖИЕВ өөрынгөө найруулhан «Наадам» гэжэ шүлэг уншаад, монголшуудай заншалта hайндэр наадам тухай дэлгэрэнгы элидхэл хээ.

Журналай дүрбэдэхи хуудаhан үхибүүдтэ эгээл hонирхолтой байгаа. Юуб гэхэдэ, эндэ Цырегма ЦЫБЕНОВА ехэ hайнаар Монгол ороной пионернүүдэй ажабайдалтай, тэдэнэй «Сугнугур» гэжэ лагерьтай танилсуулхадаа, үхибүүдэй анхарал ехээр татаа юм.

Монгол орон соогуур аяншалжа ябахадаа, студентнэрэй харуулhан концертнүүд тухай студентка Валентина ЛЫГДЕНОВА хөөрэжэ, тэндэhээ асарhан шагналнуудаа, бэлэгүүдээ харуулба. Зүрхэ буляама аялгаар Валентина ЖУГДУРОВАГАЙ хангюурдаhан монгол дуунуудаар журналай hүүлшын хуудаhан дүүрэбэ. Вечер эмхидхэлгэдэ Светлана ДАШИЕВА, Надежда ЖАМСУЕВА хоёрой нэрые дурдангүй гарахын аргагүй. Эдэ хоёр мүн баhа эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Иимэ түхэлэй хөөрөөнүүдые шагнаад ехэ олон юумэ мэдэжэ абаад байхадаа, бидэнэр ерээдүйн багшанарта баяр баясхалан хүргэхэhөө гадна, үшөө дахин-дахин ерэжэ байхыень иринабди.

Х. ДАШИЕВА,

1-дэхи интернат-hургуулиин 10-дахи классай hурагша.

«МАГАЗИНАЙ БЭШЭ, ӨӨРЫН...» РЕДАКЦИДА ХАРЮУСАНА

Иимэ гаршагтай фельетон манай газетын октябриин 28-най номерто толилогдоhон байгаа. Бэшүүрэй аймагай «Рассвет» колхозой гэшүүн Петрова А. С., тэндэхи XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Алексеева В. П., Григорьева А. Я. болон бусад өөhэдынгөө гэртэ архиин «заводуудые» эмхидхээд, тэрэ «ундаяа» өөhэдөө уухаhaa гадна ондоо хүнүүдтэ худалдажа, хонжоо наймаа хэнэ гэжэ тэрэ фельетон соо шүүмжэлэгдэhэн юм.

Тус фельетон тушаа хэмжээ абахыень Бэшүүрэй аймагай Соведэй гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таhагта редакци хандаhан байна.

«Фельетон соо хэлэгдэhэн баримтанууд булта зүб гэжэ элирүүлэгдэбэ. Энэ жэлэй эхинhээ хойшо гэртээ архи нэрэдэг 5 хүн аймаг соо элирүүлэгдээ. Хуули буса иимэ ябадал гаргаhан Алексеева В. П., Афанасьева А. Н., Григорьева А. Я., Петрова А. С., Тюрюханова П. Г. гэгшэдэй мүрдэлгэ дүүргэгдээд, хэрэгынь арадай сүүдтэ дамжуулагдаа. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1972 оной июниин 19-нэй Указай 10-дахи статьягай ёhoop тэдэнэр hаяын үдэрнүүдтэ зэмээ амасаха болобо» гээд Бэшүүрэй аймсоведэй гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таhагай начальник В. Терентьев редакцида мэдээсэбэ.

Бэрэдий Мунгонов

БАЯН ЗҮРХЭН

Романһаа хэһэг

(Түгэсхэл. Эхининь ноябриин 18, 21, 22-ой номернуудта).

— Жамба, хүбүүмни, арба нэгэ хүрэбэш даа. Хүл дээрээ үндыжэ, борьбо дээрээ бордойжо, яһала томохон болобо гээшэлши даа,— гэжэ абамни үнеөхил бүдэхихэн хоолойгоороо, үгэеэ таһалдуулан үргэлжэлүүлбэ. — Ингээд удангүй... бишни... бурханайнгаа орондо ошохомни... Гэр соогоо бүһэтэй хүн үлөө һэн хойноо эжыгээ хайрлажа, ажалдань туһалжа, дүүгээ харалсажа ябаарай даа, муха... Гарыш ганзагада, хүлыш дүрөөдэ арайл хүргэжэ бирабагүйб даа... Үшөө нэгэ хэды жэл ябаа һаа, гэргэ абхуулжа, гэр гэхи болгожо табиха бэлэйб... Теэд яахабши даа, хуби заяамни имээр эрьежэ ерэбэ ха юм даа... Ород-япон дайнда унаагүй аад лэ, гэрэйнгээ өөрто наһа дүүрэхэ саг ерэбэ... Би этигэнэб, шиниимни хуби заяан һураггүй һайн, һураггүй гэрэлтэй арюун байха даа. Шэнэ һайн засаг тогтонхой. Зүблэлтэ засаг... Энэ засагтаа үнэн сэхээр алба хэжэ, улад зондоо хүндэтэй, нэрэтэй сулатай ябаарай, хүбүүмни... Абынгаа алдар нэрые нэрлүүлхэ хүн ши гээшэш. Тиигэжэ ойлгоорой даа, муха...

— Зай... — гэжэ би арай дуулдахаар гүбэрөөд, нюдэнһөөмни эжэлүүдгүй мухарин гараһан нёлбоһоёо самсынгаа хамсыгаар аршабаб.

— Бү уйла даа, муха. Эрэ хүн гээшэш, хасаг хүнэй хүбүүн гээшэш. Хасаг хүн хатуу зүрхэтэй байдаг юм, — гээд, абамни аргааханаар тархиимни эльбэбэ

Энэ үедэ хүнэгтэй һү бариһан эжымни газааһаа орожо, үүдэнэй дэргэдэ шэмээгүй адаглангяар зогсобо. Би сүмөөхэноор һууриһаа бодоод, аалиханаар газаашаа гарабаб. Газаа үхибүүд хоргодолсон наадажа, дал хорёо тойрожо ябажа гүйлдэнэ. Тэдээн соо манай Даришье бии хэбэртэй. Һаяхан наран ороод, Үрмын голые уруудан һэрюухэнээр амисхалба. Минии наадаха дуран оройдоош хүрэнэгүй, горхоной эрье тээшэ удаахан һалирбаб. Томо монсогор булхи залгижархиһандал, зосоомни ехэл түглэгэр муу байба. Абамни һүүлшынгээ захяануудые хэлэдэг болобо, энэ юртэмсэ дээрэ нээрээшье удаан байхаяа болёо юм байна гэжэ балартаһан ухаандаа ойлгоноб. Үхибүүд наадажа садаад тараба ха, абяа аниргүй болошобо. Теэд би үшөөл гэртээ орохо дурагүй, боро хараа таһартар горхоной эрьеэр зайгуултан ябабаб. Горхоной хүмэг доогуурһаа гараараа загаһа барижа зугаалдаг баруун Боом хүрэтэр ошобоб. Урдахи орбогор хара Зэнхэйн саанаһаа барагдажа байһан бүрүүлхэн гэрэлтэй һара дурата дурагүйгөөр бултайгаад, Үрмын айтахан гол руу уйдхартайгаар шагааба.

«Энэ юртэмсэ дэлхэй дээрэ үбһэ ногооншье хагдардаггүй, ой модоншье үмхирдэггүй байхаа яагааб. Тиимэ һаань, хүнүүдшье наһа барадаггүй байха һааб даа»,— гэһэн гэнэн хонгор бодол хаанаһаашьеб толгойдомни орожо тамална.

Харанхы болоно байхада гэртээ ороходомни, эжы Дари хоёр үдэшынгөө хоол эдижэ һууба. Абамни шүлэ мяха эдижэ шадахаа болиһоор үниинэй, хөөрүүлһэн һү залгяад лэ, һөөргэнь гаргажа, хөөһэтэйгөөр нёлбожо хэбтэбэ.

— Газаамнайш түлэг ха луунай үе боложо, хүхын дуун замхаха тээшээ ойртобо хаш даа. Үүдээрээ харахадамни, үбһэ ногоон үндэр болошоо хэбэртэй, — гэжэ абамнай гэнтэ һулахан хоолойгоороо абяа үгэбэ.— Ургаа болоһон үбһэ ногоогоо түйбэжэ байнгүй, үглөөдэртөө зуһаландаа зөөхэ болоо бэшэ гүт даа...

— Бэшэ гүт даа?!,—гээд, эжымнай гайхангяар тархяа үргэбэ.

— Тиимэ ааб даа... Намайе тиишэ зөөлгэлсэһэнэй хэрэг юун байхаб, — гэжэ абамнай аалиханаар үгэлэн байтараа, арсаһан харюу дуулахаяа айһандал, саашань түргэнөөр аад, үхибүүдтээ ойлгуулхагүй гэһэндэл, дутуу ядуугаар хэлэжэ дүүргэбэ. — Өөрөөшье ойлгоно ха юмши даа, Сүрэн. Үдэрөө хүлеэлгэнэй болошоод, үхибүүдээр байха гэжэ яахабиб даа... Айха баршадтахашье гэжэ байдаг юм... Тэндэһээ унда хоол асаржа, эрьежэ, галымни түлижэ байна аабзат даа, далан дабхар дабаанай саана зөөхэеэ байна бэшэ ха юмта. Тэрээндэ сэдьхэлээ зобоһоной хэрэггүй...

Эжымнай энэ хэлээшыень ойлгоһон янзатай, юуш дуугарангүй үнгэргэбэ. Харин маанарынь «үдэрөө хүлеэлгэншье», «айха баршадтахашье» гэжэ ойлгоогүй, һанаа амархан хэбээрээл һуугаа һэмди.

Үглөөдэрынь үглөөнэйнгөө сай уун сасуу зуһаландаа зөөбэбди. Манай хүршэ Үхинэй Бадма, Сүрхөөн Дэбэдэ һуудаг Намсарайн Гэлэг-Жамса гэдэгүүд ерэжэ туһалба. Намтай ходо сугтаа наададаг Лубсаняма Бата хоёршье гүйлдэжэ ерээ. Томо эд бараагаа, ханза хайрсагаа, һаба һуулгаяа, ноохой нобшоёо мори тэргээр, жэжэ божо юумэеэ гараараа зөөжэ дүүргэбэбди. Абамнай хабарзаанайнгаа гэртэ гансааран үлэбэ.

Үдэ үнгэрөөд байхада Самхагһаа Гэндэнэй Очир гүйлгэжэ ерэбэ. Гэндэнэй Очир гээшэмнай абатаймни сугтаа ород-японой дайнда ябаһан, аргагүй ехэ анда нүхэрынь юм. Абын үбдэһэнһөө хойшо хэды ерээд ошоо. Мүнөө баһа ерэбэ. Дабаа-Жалсан гэжэ долоотойхон хүбүүгээ хойноо һундалдаад гүйлгэжэ ерэбэ.

— Ээ даа, хасаг, хасаг! Гулдагар гсё хасаг... Хитад, японтоной тархи таһара сабшажа ябаһан хасаг аад, хайшан гэшоо гээшэбши даа?— Очир абгай үбшэн абымни ойро һуугаад,. шүшэгэр нариихан гарнуудыень бархигар томо гарнуудаараа дүмүүхэнээр барижа, айхабтар гомдолтойгоор дуугарба.

— Теэд яахабши даа, үдэрөө хүлеэлгэнэй болошоод хэбтэнэлби даа... — абамни хуурай нёлбоһоёо хургаараа этэрэн үгэлбэ.

— Бальжинима, а, Бальжинима, хүбүүгээ асаржа харуулнагүйш гэгшэ һэмнэйш. Энэ мүнөө асараалби даа, харыш, — гээд, Очир абгай үүдэнэй ойро зогсоһон хүбүүгээ .хажуудаа ерүүлбэ.

— Үү, ямар бэрхэ хүбүүн гээшэб! — гэжэ абамни энеэбхилбэ. — Хэн гэжэ нэрэтэйбши?

— Дабаа-Жалсан.

— Хэдытэйбши?

— Долоотой.

— Абын хүбүүн гүш, али эжын гү?

— Абын! — Дабаа-Жалсан эридээр харюусаба.

— Һүбэлгэн бэрхэ, ёһотойл хасаг хүбүүтэй болоо байнаш, Очир. Шиниингээ түлөө тон баяртайб, — гэжэ абамни хэлээд, сэлеэтэй үүдэнэй богоһо дээрэ һууһан намда зангаба. — Мухаа, Жамба, ерэ даа наашаа... — Ойронь ошоходомни, Очиртоо нигэжэ хэлэбэ: — Ши бидэ хоёр дайнай гал дүлэн соогуур, шуһа бүлин соогуур түмэр дүрөөгөө ниилүүлжэ, таһаршагүй анда нүхэд . ябаабди, үхэлэй аюулһаа оло дахин бэе бэеэ абараабди... Эдэ хоёройшнай бүхы наһан урдань байна. Ямаршье байдалай тохёолдоо һаа, ябагадаха нюсэгэдэхэшье болоо һаа, баяжаха жаргахашье болоо һаа, ши бидэ хоёр шэнги бэе бэеэ харалсажа, аха дүүнэр мэтэ ябаг лэ гэжэ үнэн зүрхэнһөө үреэхэ байнаб...

— Болтогой! Тон зүб хэлэбэш, Бальжинима,—гэжэ Очир абгай баярлаад, Дабаа- Жалсан бидэ хоёрто хэлэбэ: — Хүбүүд, дуулаба гүт? Энээнһээ хойшо ходо үелжэ, нүхэсэжэ абаарайгты. Зай гү?

— Зай.

— Тиигэбэл, ошожо наадагты даа...

Дабаа-Жалсан бидэ хоёр газаашаа гаража хэрэлсы һандайлаад, үхибүүн наһанайнгаа гэнэн хонгор хөөрэлдөө эхилнэбди. Гэртэһээ абанараймнай аргаахан хөөрэлдөөн соностоно.

— Харыш даа, Очир, энэ гарымни, — гэжэ абамни аргаахан үгэлбэ. — Эгээл энэ шиниихи шэнги ямар хүдэр бүдүүн гартай гээшэһэмбиб! Мүнөө ямар жаахыын даа, суур шэнги нариихан болошоо гээшэб.

— Һанана гүш, Бальжинима, бидэнэр буряад хасагуудай морин добтолгодо ороходо ямар һүрөөтэй байгша һэм?! — Очир абгай элдэб хүндэ бодолнуудһаа абыемни һамааруулха гэжэ дайнайнгаа ябадалые зорюута һануулба хаш. — Ута модон эшэтэй жадануудаа урагшань ёдойлгоод, толгой дээгүүрээ сахилгаан шэнгеэр булад һэльмэнүүдээ ялалзуулаад, нюдэнһөө гал сахилтар дайсанда добтолжо ороходомнай, олон зуугаад мориной түбэрөөнһөө шэхэ дүлиирмээр газар доһологшо һэн. Морин сэрэгэй добтолжо ябахые харахадаа дайсан холоһоо зугадажа эхилэгшэ бэлэй. Теэд ябагаар хаана холо харайха гээшэб? Монсогор хара тархинуудынь ооһэдөө хобхоро һүрэһэндэл, хойно хойноһоо хиидэжэ мухарижа орохол даа.

— Нээрээшье ши, Очир сабшахадаа бэрхэл һэнши даа! Дайсанай зэргэнүүд руу самсаал гаратар сабшаад гүйлгэжэ орошогшо бэлэйш.

— Шишье дутуу бэшээр сабшагша һэнши даа. Илангаяа ута эшэтэй жадаараа һээшэхэдээ бэрхэ һэнши... Бальжинима, һанана гүш, хэды хасагууд хорёод дайсаниие плендэ абаһанаа?

— Үнөөхи ута гэзэгэнүүдээрнь холбожо уяад тууһанаа гү? Һанангүй яахабиб! Гэзэгээрнь холбоод туухадамнай, зугадажа шадахагүй, ехэл амар байгаа агша һэн...

Энээнһээ урда жэлнүүдтэ эдэ хоёр уулзахадаа һүнэйнгөө архи хүхэжэ һуугаад, үнөөхил сэрэгэйнгээ албан тухайда хүхюу хүхюугээр хөөрэлдэдэг, энеэлдэдэг бэлэй. Харин энэ жэлэйл һүнэй архигүйгөөр хөөрэлдэнэ, хөөрэлдөөниинь шье хүхюу бардам боложо үгэнэгүй. Мүнөө удаан дуугарха шадал тэнхээгүй болоһон абымни хажууда Очир абгай гансааран шахуу дуугарна. Дайн тухай дүүргээд, нютагайнгаа һонин хөөрэжэ эхилбэ:

— Мухуухан хүгшэн зунтэглэхэ гээ юм аа гү, Юрөөгэй дасанһаа һахил абажа, шабганса болоо гэлсэгшэ. Үһөө тайруулжа, орхимжо зүүгээ юм аабза... Тиихэдэнь Гэндэн гэбшэ холо бодолтой байба юм аа гү, һахилһаа буужа, һамга абаа гэлсэгшэ... Самхагаарнай нэгэ һонин дуун ябадаг болонхой:

Самхагын ахайнар
коммунисты,
Сагайнгаа ерэхэдэ
тиигэбэ гээшэл.
Сахюуса бурхандаа
сүзэггүй,
Саашадаа яагаад
түрэхэнь гээшэб?
Үрмын ахайнар
коммунисты,
Үхэлэйнгөө ерэхэдэ
тиигэбэ гээшэл.
Үндэр богдодоо
сүзэггүй,
Өөһэдөө яагаад
түрэхэнь гээшэб?

— Үхэһэн хортотойгоор дууланал, — гэжэ абамни энеэбхилбэ. — Хэн зохёогоо гэхэ байнаш?

— Мэдээжэ юм ааб даа. Юрөө дасанай ламанарһаа гү, али Бальчин гүлваагай дахуулнуудһаа гараһан байха. Эрдэмынь ехэдээд, ород буряадаар холижо байжа дууладаг болобо: «коммунистнууд» гэнэгүй, «коммунисты» гэнэбши бы даа, һаа-һаа...

— Сагайнгаа ерэхэдэ тиигэбэ гээшэл... Энэшни баһа нэгэ ондоо удхатай лэ. Бидэнэй саг дүүрээ, коммунистнуудай саг ерээ гэһэн удхатай байна бшуу.

— Нээрээшье! Өөһэдөө тиигэжэ мэдэрбэ ха юм даа.

— Самхагайтнай ахайнар дуулажа ядагша һэн гү даа. Һөөргэдэжэ дуулахадаа, лама габжанарые, баяд ноёдые боорсншолжо, үмдэ хормойень таһара татажа хаяна аабза. Тиихэдэнь яахаяашье бэедээ аһаагаа һэмбибди гэжэ тэдэш халатлаха байха.

—Тон зүб хэлэбэш, Бальжинима! Теэд хэн тиимэ дуу зохёохо гээшэб?

Нютаг бүхэндэ дуу зохёодог хүнүүд байдаг шуу, илангаяа басагад бэреэдүүд. Теэд хэнэйшье зохёоһые ойлгохогүйш, нэгэл мэдэхэдэшни дуун бии болошоод, Юрөөгэи, Үрмын, Үдэнгын голоор дандаа хангюурдажа байха, ехэл һонин даа... Ши, Очир, үгытэйшүүлэй комитедэй гэшүүн хадаа комсомолнуудтаа хоёр үгэ шэбэнээдхиниш. Тиихэдэшни дуун бии болоодхихол.

— Гэлэн дооромбо
гэгээнһээ буужа,
Гэргэдэи хойноһоо
жороолоо.
Һахилта һаарамба
Санаарһаа буужа,
Һамгадай хойноһоо
һайбарлаа, —
гэжэ байгаад гү? Һаа-һаа.

— Шимни өөрөө дуу зохёожорхибо аалши? — гэжэ абамни энеэб гээд, һанаагаа зобонгёор хэлэбэ. — Үгы даа, дан бүдүүлигээр дуулажа болохогүйл даа, Очир.

— Юундэб даа? Тэдэш элдэбээр дууланал ха юм.

— Һүзэгтэнэй дура гутаахат, тэдэниие өөр тээшээ татахын оронһо холодуулжа болохот. Тиимэ нэгэ аюул байна. Бүдүүлиг бэшэ, гүнзэгы удхатай, бодолтой дуунуудые дуулаха юм һэн.

— Ухайш даа! Зүбтэйхэн юумэ түүрээбэл аа гүш, нүхэр, — гээд, Очир абгай хүл дээрээ бодобо. — Зай, Бальжинима, Дабаа-Жалсан бидэ хоёр нютагаа бусахамнай ааб даа. Хэды хоноод, би дахин ерэхэб.

— Ерэнэ аабзаш даа... Хүдөө табилсахаяа ерээрэй даа, хасаг...

Очир абгай залд. гэшэбэ. Саарһан шэнги сагаан нюуртай болошоод, һалганаһан хоолойгоор түргэн мэгдүүгээр дуугарба:

— Тиигэжэ бү хэлыш даа, Бальжинима. Гэнтэ эдэгэшэхэ ааламши...

— Дэмы юумэ бү хэлэ, Очир. Бишни өөрөө тэрэнээ мэдэнэ ха юмбиб даа... Захиха юумэмни гэхэдэ, гэртэхиниемни харалсажа ябана аабзаш даа. Ондоо юу хэлэхэбиб даа... Һайн һайхан һуугаарайгты даа.

Очир абгай абымни магнай удаан үнсөөд, һохор хүн шэнги хана һабардажа тэмтэрһээр, хоёр нюдөөрөө дүүрэн бэлээгэр нёлбоһотой юумэ гаража ерэбэ.

Ингэжэ хоёр хасаг, хоёр анда нүхэд һүүлшынхеэ уулзаһан байгаа. Эжынгээ абыемнай галлажа хонохоёо ошоходонь, Дари бидэ хоёр зуһаландаа үлэжэ, хэды һүни айжа байжа хонобобди. Очир абгайн дахин гүйлгэжэ ерэхэдэнь, абамнай наһа барашоод, Юрөө дасанай лама хасаг хром сабхи, хурьган дотортой дэгэл, шэлүүһэ малгай — хамаг һэнэгтэй хубсаһыень хажуудаа обоолоод, «һуга» уншажа һууба.

Үрмын голой үбэртэ, Эмэгэтын хүнхэрэй зүүн ташаланда, намдуу дулаахан нарһан тужа соо баһа нэгэ обогорхон шорой бии болошо, үлгэн дэлхэйн энгэртэ үшөө нэгэ хүн түрэлтын наһа дүүрэһые гэршэлэн, үндэр модон сэргэдэ үнгэтэ сагаан маани хиисхүүлбэ.

СПОРТЫН ҺОНИН

Зунай XX олимпиин на[…]данай герой, арбан долоото[…] Ольга Корбут һуралсах[…]гаа хажуугаар спортдо ех[…] анхаралаа хандуулна. Мү[…]нөө Ольга Корбут Белору[…]сиин Гродно хотын багшана[…]рай институдай түүхын фа[…]культедэй студентка юм. Тиимэһээ хэшээлэй һүүлээр спортын ордондо ошожо, гимнастикын орёо хүнда шэнэ упражненинүүдые гүй[…]сэдхэнэ, ехэ мүрысөөнд[…] бэеэ бэлдэнэ ха юм. Юу[…] гэхэдэ, 1973 ондо Европы[…] түрүү һуури эзэлхэ ээлжэ[…]тэ шалгалта эхилхэнь дүтэ[…]бэ бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: олимпиин наадана[…] гурба удаа чемпион Ольга Корбут.

ТАСС-ай фотохронико.

ХОККЕЙ. Москвагай «Спартак» ЦСКА командын хоккеистнүүд СССР-эй түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөндэ аб адлихан 21—21 очкотой эрхимлэжэ ябаһан юм. Субботын үдэр «Спартагай» спортсменүүд Горькиин «Торпедо» командые 7:2, ЦСКА Ленинградай СКА командые 7:4 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байна. Түрүү һууриде тараһан эдэ хоёр командын хоккейстнүүд хоорондоо ноябриин 21-дэ наадахадаа, ЦСКА-гай команда «Спартак» бүлгэмэйхидөө 6:2 гэһэн тоотойгоор шүүжэ, хоёр очкогоор урагшаа гараба. Энэ үдэр «Трактор» — «Автомобилист» командануудай дунда үнгэргэгдэһэн уулзалгада «Тракторай» хоккейстнүүд 4:2 тоотойгоор шүүһэн байна. Мүн энэ үдэр Свердловскын «Автомобилист» Москвагай «Крылья Советов» командануудай хоорондо үнгэргэгдэһэн наадан 4:4 гэһэн тоотойгоор дүүрээ. Воскресенскын «Химик» өөрынгөө талмай дээрэ Москвагай «Динамо» командатай наадахадаа 3:2 гэһэн тоотойгоор шүүжэрхёо. «Динамо» командын хоккеистнүүд шүүгээшье һаа, мүнөөдөө гурбадахи һууриияа эзэлһээр.

ФУТБОЛ. СССР-эй чемпион болоһон Ворошиловградай «Заря» командын футболистнүүд өөрынгөө стадион дээрэ һүүлшын наадануудай нэгые үнгэргэбэ. Тиихэдээ Москвагай «Спартак» командатай наадахадаа, 1:1 гэһэн тоотойгоор тэнсэбэ. Эдэнэр һүүлшынгээ уулзалга ноябриин 22-то Киевэй «Динамо» командын стадион дээрэ үнгэргэхэ юм. Тиихэдэ Киевэй футболистнууд Ростов-на-Дону хотын СКА командые 3:2 тоотойгоор шүүхэдээ, урагшаа дабшаһан байна. Тиин эдэнэр һүүлшынгээ уулзалгада илаа һаа, шангай һууриде гаража болохо.

Мүн оронойнмнай бусад командын футболистнүүд уулзалгаяа дүүргэжэ, хилын саадахи оронуудай футболистнуудтай наадахаар аян замаа үргэлжэлүүлбэ. Жэшээнь, ЦСКА-гай футболистнууд түрүүшынгээ уулзалга Тегеранай «Тадж» клубай футболистнуудтай наадахадаа 0:0 тоотойгоор тэнсэһэн байна. Пермиин «Звезда» команда Мароккын Мас командатай нүхэр ёһоной уулзалга үнгэргэхэдөө, талмайн эзэдые 2:1 гэһэн тоотойгоор шүүбэ.

ДҮРЭ БУЛЯАЛДААН. Дэлхэйн, Европын болон олимпиин наадануудай хэдэн удаа чемпион болоһон Александр Медведь гэгшын шанда хүртэхын түлөө Минск хотодо үнгэргэгдэһэн уласхоорондын заншалта мүрысөөн дүүрэбэ. Гурбадахяа үнгэргэгдэжэ байгаа барилдаанда табан шэгнүүртэнэй бүхэнүүд хабаадалсаба. Эндэ хүндэ шэгнүүртэйшүүлэй барилдаан һонирхолтойгоор үнгэрбэ. Тбилисиин бүхэ Нодар Модебадзе гэгшэ хоёрдохи илалта туйлаба. Александр Медведиин һанамжаар энэ бүхэ саашадаа тэрэниие һэлгэжэ болохо юм ха. Мэдээжэ спортсмен бэлиг шадабаритай залуу бүхэдэ барилдаашынгаа хубсаһа бэлэглээ. Бусад шэгнүүртэн сооһоо Иранай Мансур Бергезар, Европын түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөндэ, мүнгэн медальда хүртэһэн Роман Марсагишвили, дэлхэйн түрүү һуури эзэлхэ мүрыс[…]дэ хабаадалсаһан Поль[…] Павел Курчевский, со[…] ороной бүхэ Роланд М[…]швили гэгшэд түрүү[…] һууринуудые эзэлһэн ба[…]

КЛАССИЧЕСКА БАРИ[…]ДААН. Гомель хотодо Е[…]ропын кубогта хүртэхын т[…]лөө үнгэргэгдэһэн мүрысө[…]дэ «Спартак» бүлгэмэй с[…]луулагдамал команда […]ниин бүхэшүүлые 10:0 г[…] тоотойгоор шүүжэ гараб[…]

ГИМНАСТИКА. Лен[…]град хотодо Совет б[…] Румыниин гимнастнуу[…] дунда нүхэр ёһоной з[…]шалта уулзалга үнгэрг[…]бэ. Эндэ Ленинградай […]той һурагша Галина Хр[…]на 37.7 балл абажа, тү[…] һуури эзэлбэ. Эрэшүү[…] дундаһаа Москвагай В[…]слав Бойко 56,1 бал[…]гаар эрхимлээ.

ҺУР ХАРБААН. Аз[…]байджанай ниислэл хот[…] «Багифын годли» гэдэг […]да хүртэхын түлөө һур […]балгаар үнгэргэгдэһэн мү[…]сөөндэ Ереванай Людм[…] Гаврюшина, Бакугай В[…]дислав Рыбин гэгшэд эр[…]лэбэ.

ШАТАР. Эрэшүүлэй д[…]да шатараар ороной тү[…] һуури эзэлхын түлөө Б[…] хотодо эхилһэн наад[…] гурбадахи, дүрбэдэхи у[…]залганууд һонирхолтойго[…] дүүрэбэ. Энэ үдэр най[…] парти тэнсэлгээр дүүрэ[…] нүгөөдүүлынь хойшолуул[…]даба.

Мүн хойшолуулагда[…] партинуудай наадагда[…] Лукин Бронштейниие, Б[…]ров Рашковскиие. Дж[…]хашвин Жидковые шүү[…]шье һаа, Васюковто шүү[…]һэн байна. Тэрэшэлэн Б[…]ров Григорян Гуфельд, Х[…]мов, Кузьмин, Альбурт […]пенгут Кузьмин. Тукм[…] Балашов гэгшэд тэнсэб[…]

Дүрбэдэхи наадана[…] хэдэ Лейн Альбурт г[…] шүүһэн, Жидков — Му[…] Капенгут — Савон гэг[…] тэнсэбэ. Энэ уулзалгы[…]лоон парти хойшолуулаг[…]

Дүрбэдэхи наадана[…] Алма-Атын залуу. мас[…] Мухин гурбан очкотой[…] рүүлжэ ябана. (ТАСС)

ПАРИЖ

Парижда уулзалга болобо

ТАСС

Вьетнамай асуудалаар Париждахи зүблөөндэ хабаадалсажа байһан ДРВ-гэй делегациин тусхай советник Ле Дык Тхо национальна аюулгүй байдал сахиха талаар США-гай президентын туһалагша Г. Киссинджертэй дахин хөөрэлдэбэ.

ПАРИЖ

Хэлсээндэ дары түргөөр гар табихын түлөө

ТАСС

Вьетнамдахи дайе болюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээндэ дары түргөөр гар табиха шухала гэжэ Франциин Коммунис партиин Политбюрогой гэшүүн Жак Дюкло «Юманите» газетэдэ толилуулһан статья дотороо бэшэнэ. Национальна сүлөөрэлгынгөө түлөө Вьетнамай патриодуудай хэһэн баатарлиг тэмсэлтэй һанал нэгэтэй байһан тухайгаа тэрэ Франциин коммунистнуудай, Франциин түрүү үзэлтэй олониитын зүгһөө мэдүүлбэ. Вьетнамай асуудалые эбэй ёһоор гуримшуулха хэрэгтэ хойшо таталгаяа США болихо ёһотой гэжэ олон миллион французууд эрилтэ табина гэжэ Жак Дюкло тэмдэглэнэ.

ТОКИО

Японой почтын хүдэлмэрилэгшэдэй тэмсэл

ТАСС

Японой почтын хүдэлмэрилэгшэд эрхэнүүдээ сахин хамгаалхын тула олоной хабаадалгатай үргэн ехэ тэмсэл хэнэ. Эдэнэй профсоюз 210 мянга тухай хүниие нэгэдүүлдэг юм. Японой ажалшадай хабарай добтолгодо хабаадалсаһан профсоюзай эдэбхитэдые ажалһаань гаргаһые буруушаажа, тэдэнэр тэмсэнэ. Японой гүрэнэй эмхи зургаануудай алба хаагшад буһалгаа хэхэ эрхэеэ хууляар хаһагданхай. Тиимэһээ тэдэнэр буруушаан тэмсэхын тула ондоо арга бэдэрхэ ушартай болоно. Эдэнэр ажалайнгаа һүүлээр үлэжэ хүдэлхэеэ арсана, олоороо амаралтада гарана.

ПАРИЖ

ИНДОХИТАДАЙ ФРОНТНУУДТА

ТАСС

Үнгэрһэн үдэрнүүдтэ Куангчи хото шадар, Түбэй хада гүбээлиг газарта, Сайгон ба Дананг хотонууд шадарай нютагуудта болоһон шанга байлдаануудай үеэр Урда Вьетнамай Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүд удаа дараалан амжалта илалтануудые туйлаба.

Дананг хотодохи сэрэгэй баазада патриодууд добтолходоо, сэрэгэй хэдэн барилгануудые һандааһан байха юм. Эндэ болоһон байлдаануудай үедэ сайгон сэрэгүүд ехэ гээлтэ хоролтодо ороо.

Плейку хотоһоо баруун-урдуур 30 километртэ байдаг Түбэй хада гүбээлиг газарта шанга байлдаанууд боложо үргэлжэлһөөр. Сайгон шадар болоһон тулалдаануудта Урда Вьетнамай патриодууд эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. Сайгонһоо хойгуур 19 километртэ байдаг Лайтхиеу хотодо, Сайгонһоо зүүгээр 21 километртэ байдаг Хангшондо эшээлһэн дайсанай бэхилэлгэдэ сүлөөлэлгын хүсэнүүд добтолһон байна.

Урда Вьетнамай патриодуудай эзэлһэн нютагуудые американ авиаци зэрлиг бүдүүлигээр бомбодоно. Куангчи провинцида Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй бэхилэлгэнүүдтэ «В-52» түхэлэй самолёдууд 1.250 тонно бомбо хаяа.

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай бүхы шахуу нютагуудта шанга тулалдаанууд боложо үргэлжэлһөөр гэжэ Сүлөөлэлгэ хэдэг хэблэлэй агентство мэдээсэнэ. Ноябриин 18—19-дэ Куангчи провинцида эшээлһэн дай[…]санай сэрэгүүдтэ Арадай сү[…]лөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнү[…]дэй частьнууд добтолбо г[…]жэ энэ мэдээсэл дотор х[…]лэгдэнэ.

10 үдэрэй турша соо га[…]гү, али тодорхойлон х[…]хэдэ, октябриин 26-һаа но[…]ябриин 5 хүрэтэр Меко[…] мүрэнэй адагтахи Бару[…] Намбо гэжэ нютагта боло[…]һон байлдаануудай үеэр Ара[…]дай сүлөөлэлгын зэбсэг[…] хүсэнүүд дахуул сэрэгүүда[…] 2.500 солдат, офицерые хүн[…]һөөнь буулгаа, 10 броне[…] транспортёр һандааган, 5 самолёт буудажа унагааг[…], сэрэгэй багашаг 10 судн[…] гэмтээгээ гэжэ АПО агент[…]ство мэдээсэнэ.

ХАНОЙ. (ТАСС). Нояб[…]риин 19-дэ Хойто Вьетнама[…] Нгеан, Хатинь, Куангбин[…] провинцинуудай, Виньлин[…] зонын хүн зоноор олон һу[…]рин тосхонуудые америка[…] самолёдууд, тэдэнэй дунд[…] стратегическэ «В-52» түх[…]лэй бомбардировщигууд х[…]дэ дахин бомбодоһон байн[…]

Эдэ провинцинуудай эрь[…] шадарай нютагуудые амер[…]кан далайн-сэрэгэй флод[…] корабельнэ артиллери хар[…]хис муухайгаар буудаба.

Холбоото Штадуудай эд[…] гэмтэ ябуулгануудые Вьет[…]намай Демократическа Ре[…]публикын гадаадын хэрэгү[…]дэй министерствын түлө[…]лэгшэ эрид буруушаагаа[…] Вьетнамай Демократичес[…] Республикын бэеэ даахан б[…] аюулгүй байдалда хоро хүр[…]гэһэн сэрэгэй бүхы ябуулга[…]нуудаа дары болюулха эри[…]тэ США-гай урда табиба.

ДАМАСК

ХАРАТА ЯБУУЛГАЯА ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

ТАСС

Сиридэ эсэргүүгээр хэһэн зэбсэгтэ харата ябуулгаяа Израилиин дээрмэшэ сэрэгшэд үргэлжэлүүлһээр.

Сириин Араб Республикын сэрэгэй түлөөлэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор, ноябриин 21-нэй үглөөгүүр Сириин сэрэгүүдэй бэхилэлгэнүүдые Израилиин самол[…]дууд бомбодоһон байна. Тэрэнэй үедэ Сириин нэгэ сол[…]дат шархатаа.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ниитын мэргэжэлэй кадрнуудай һуралсал» — түрүү бэшэг. Республикын Хүндэлэлэй самбар. «Мүрысөөнэй туужа бэшэг» — суглуулбари. ТАСС-ай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда: П. Юговэй статья. Улаан-Үдын городской Соведэй саг үргэлжын комиссинуудта. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ. Түрэл орондомнай.

Гурбадахи хуудаһанда: «Сталинградска байлдаанай 30 жэлэй ойдо» — суглуулбари. «Һураха юумэн бии даа» — А. Литвинагай статья. Орон доторой һонин. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Энэ орон тухай Н. Александровой статья. Культурна ажабайдалай һонин. Врачай зүблэл.

ЭНХИР ХҮРЭН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА «ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

17.45 — Олон түмэнэй ленинскэ университет. «В. И. Ленин — сэрэгшэн, революционер, үнэн сэхэ хүн». Ленинградһаа репортаж. 18.15 — футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. «Динамо» (Киев) — «Заря» (Ворошиловград).

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

19.00 — Телепанорама. 19.20— «Танай бэшэгүүдтэ харюу». 19.40 —«Хүдөө ажахын талаар университет». 20.20 — Концерт.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

21.00 — «Эбдэршэгүй ханин барисаан». Үдмуртиин АССР. 21.30—«Я—Франциск Скорина»—уран һайханай фильм. 23.30—Балетэй артистнарай концерт.

БЕРЛИН

ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй интервью

ТАСС

Европодо амгалан байдал тогтоохо арга боломжо зүбшэлхэ зорилготой, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалаар ниитэевропын зүблөөе дары зарлажа, амжалтатайгаар үнгэргэлгэ ехэ удха шанартай гэжэ Германиин Демократическа Республика тоолоно гээд ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр О. Винцер, АДН агентствэдэ интервью үгэхэдөө, мэдүүлбэ.

Политическэ ба ниитын байгуулалтаһаа дулдыдангүй, Европын бүхы гүрэнүүд энэ зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадажа, хүршэ ёһоной харилсаа тогтоохо, Европын бүхы арадуудай хоорондо холбоо барисаа байгуулха тухай зүбшэлхэ болоно. Энэ зорилго гансашье Европодо бэшэ, мүн бүхы дэлхэйдэ шухала удха шанартай гэжэ О. Винцер тэмдэглээ.

Ниитэевропын зүблөө үнгэргэхын тула олон талын бэлэдхэл хэхэ суглаае ноябриин 22-то Хельсинкидэ эхилхэ тухайда Европын бүхы гүрэнүүдэй үгээ ойлголсоһыень Германиин Демократическа Республика һайшаана гэбэ.

Олон талын бэлэдхэлэй зүбшэлэлгэдэ хабаадагшад бултадаа ниитэевропын зүблөө зарлахын тула таатай зохид оршон байдал хангаха тушаа ойрын сагаар үгэеэ ойлголсожо, 1973 оной тэнгһээ урагша тиимэ зүблөө үнгэргэхэ ябадал хангаха байха гээд этигэжэ байһанаа О. Винцер мэдүүлбэ.

Ниитэевропын зүблөөнэй бэлэдхэлдэ ГДР-эй правительство анхаралаа ехээр хандуулдаг юм гэжэ О. Винцер тэмдэглээ.

БОНН

Һунгалтын һүүлээр ФРГ-дэ юун болоноб

ТАСС

ФРГ-дэ парламентые һунгаха һунгалтын үнгэргэгдэһэнэй хойто үдэрын политическэ эдэбхиин бадарһан оршон байдалда үнгэрбэ. СДПГ-гэй, СВДП-гэй, ХДС-эй хүтэлбэрилхы зургаануудай заседанинууд Бонндо болоо. ХСС-эй правлени Мюнхендэ заседани хэбэ.

Ноябриин 19-дэ һунгалтын болохо үеэр Баруун Германиин хүн зон түгшүүрил һуларуулха гэдэг федеральна правительствын политикые дэмжэдэгээ элирхэйлээ гэжэ партиин түрүүлэгшэ, ФРГ-гэй канцлер В. Брандт, Социал-демократическа партиин правлениин заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, мэдүүлбэ. ФРГ-гэй түүхэдэ түрүүшынхеэ СДПГ бундестагта эгээн хүсэ ехэтэй нэгэдэл болохонь гэжэ В. Брандт тэмдэглэһэн байна.

Мүнөөнэй правительственнэ нэгэдэлэй бэелүүлжэ байгаа политикые һунгалта һайшаан дэмжээ гэжэ СВДП-гэй президиумэй заседаниин дүүрэмсээр тунхаглагдаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Правительствада СВДП Социал-демократическа партитай холбоо барисаагаа үргэлжэлүүлхэ юм гэжэ мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

ПАРИЖ

ГДР ЮНЕСКО-гэй гэшүүнээр абтаба

ТАСС

Энэ эмхидэ абаха тухай ГДР-эй гүйлта хангаһан шиидхэбэриие Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин гэгээрэлэй, эрдэм наука ба культурын (ЮНЕСКО) асуудалнуудаар Генеральна конференциин XVII сессидэ хабаадагшад нэгэн дуугаар гаргаба. ГДР-ые ЮНЕСКО-гой гэшүүнээр абахыень Генеральна конференцидэ зуурш алхые гүйсэдхэхэ Совет нэгэн дуугаар шиидхээ гэжэ ЮНЕСКО-гой гүйсэдхэхэ Соведэй Түрүүлэгшэ П. Кирпал заседани дээрэ мэдүүлээ.

Гүйсэдхэхэ Соведэй шиидхэбэри һайшаахыень заседанида түрүүлэгшээр һууһан Т. Хагивара (Япон) Генеральна конференциин делегадуудта дурадхаба. ГДР-ые ЮНЕСКО-гой гэшүүнээр абаха тухай тогтоолые зал соо суглаагшад халуунаар һайшаажа, нэрьемэ удаан альга ташаа.

ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Э. Мольдт заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, гэшүүнээр абаха тухай шиидхэбэри гаргаһанайнь түлөө халуун баясхалан хүргөө.

ПАРИЖ

Буу зэбсэгээр хангана

ТАСС

Ехэ ашаа тээһэн США-гай сэрэгэй-транспортна «С-141» түхэлэй самоледууд Сайгон хотоһоо зүүн-хойгуур 27 километртэ байдаг Бьенхоагай ехэ аэродром дээрэ удаа дараалан бууна. Сайгон хархис засагта туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхэ сэрэгэй техникэ ашанхай транспортна суднанууд Урда Вьетнамай портнуудта олоороо ерэжэ тогтоно.

Хариин оронуудай информационно агентствануудай тэмдэглэһэнэй ёһоор, үнгэрһэн үдэрнүүдтэ сайгон хархис засагаархидые буу зэбсэгээр хангалга улам үргэдэһэн байна.

ТЕЛЕФОН-РАДИО ХИЛЫН САДАНАҺАА ТЕЛЕГРАФ

ПАРИЖ

ФКП-гэй ЦК-гай секретариадай мэдүүлгэ

ТАСС

Гансал Европо түбидэ бэшэ, мүн бүхы дэлхэй дээрэхи түгшүүрил һуларуулхые, харилсаа холбоо тогтоохые немец һунгагшадай олонхидойнь хүсэжэ байһые ФРГ-дэ болоһон һунгалтын дүнгүүд гэршэлнэ гэжэ Франциин Коммунис парти сэгнэнэ гээд ФКП-гэй ЦК-гай Секретариадай мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. ГДР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанай үндэһэ һуури тухай договорые дары түргөөр эсэслэн баталха, немец хоёр гүрэниие ООН-до абаха, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөөндэ бэлэдхэхэ зам нээгдэбэ.

Германиин Демократическа Республикые дары түргөөр мэдэржэ, дипломатическа харилсаа тогтоохыень ФКП Францие уряалаа.

● Типография управления по делам издательства, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-00526. Заказ № 13[…]